

Avfallsplan

Ekerö kommun 2024-2031

Sammanfattning

Enligt 9 kapitlet 8 § avfallsförordningen (2020:614) ska uppgifter i den kommunala avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och uppdateras vid behov. Avfallsplanen 2016–2023 för Ekerö kommun har i stort genomförts (se bilaga 5 måluppföljning) och detta dokument täcker in kommunens avfallsmål för nästa planperiod 2024–2031.

Genom denna avfallsplan 2024–2031 vill Ekerö kommun återigen skapa förutsättningar för ett långsiktigt arbete inom avfallshanteringen och i riktning mot visionen:

Avfallshanteringen i Ekerö kommun ska bidra till en långsiktig resurshushållning genom att uppkomst av avfall förebyggs och det avfall som uppstår behandlas som en resurs. Avfallshanteringen ska kännetecknas av god service, kostnadseffektivitet och minimerad påverkan på hälsa och miljö.

Ekerö kommun har målsättningen att ställa om samhället mot en resurseffektiv och cirkulär ekonomi där vi lagar eller använder begagnat hellre än köper nytt.

Samtal har förts med berörda verksamheter och intressenter för att fastställa mål och åtgärder som bidrar till Ekerö kommuns vision. Mål och åtgärder har därefter grupperats i fyra målområden:

Målområde 1 – Lätt att göra rätt

Målområde 2 – Förebygga och återanvända

Målområde 3 – Avfall en resurs

Målområde 4 – Minskad påverkan på hälsa och miljö

Exempel på åtgärder för att uppnå avfallsplanens vision handlar bla om att förbättra informationen om avfallshanteringen i kommunen, införa allmän fastighetsnära insamling och utveckla Skå återvinningscentral genom att förbättra möjligheterna för återbruk och återvinning.

Uppföljning av avfallsplanen 2024–2031 kommer varannat år att redovisas till kommunstyrelsen och vid behov, berörda nämnder/utskott.

Avfallsplanen ska bidra till omställningen till en cirkulär ekonomi bland annat genom åtgärder för att minska avfallsmängderna (upphandling, arbete mot matsvinn och ökad återanvändning), genom att öka materialåtervinningen (öka utsortering av matavfall, förpackningar och returpapper samt ökad materialåtervinning av avfall från Skå återvinningscentral) och genom att fasa ut farliga ämnen ur resursströmmarna.

Åtgärderna i avfallsplanen 2024–2031 förväntas innebära ökade kostnader och behov av personella resurser.

Läsanvisning och ordlista

Avfallsplanen består av ett huvuddokument med tillhörande bilagor. Huvuddokumentet fokuserar på Ekerö kommuns vision, mål och åtgärder samt deras konsekvenser. Bilagorna omfattar nulägesbeskrivning av avfallshanteringen i Ekerö kommun, lagstiftning, strategier samt uppföljning av avfallsplan 2016–2023.

Avfall	Avfall avser varje föremål eller ämne som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göras sig av med.
Avfall under kommunalt ansvar	Kommunen ansvarar för insamling och behandling av avfall som kommer från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, enligt 15 kap. 20 § miljöbalken. Till exempel städsopor, matavfall, köksavfall, latrin, slam, grovavfall, trädgårdsavfall, elavfall, farligt avfall samt döda mindre sällskapsdjur.
Deponi	En deponi är ett kontrollerat upplag för avfall som inte avses flyttas.
Farligt avfall	Farligt avfall avser sådant avfall som har egenskaper som gör att det måste hanteras särskilt för att inte skada levande organismer eller miljön.
Grovavfall	Grovavfall är den del av hushållens avfall som är så tungt eller skrymmande att det inte är lämpligt att samla in i den vanliga avfallsbehållaren.
Kärlavfall	Kärlavfall ska endast bestå av restavfall och matavfall och är den del av avfallet som läggs i den vanliga avfallsbehållaren, som kommunen tömmer.
Matavfall	Matavfall består av rester från matberedning och måltider och är biologiskt lättnedbrytbart.
Restavfall	Med restavfall avses innehållet i den vanliga soppåsen, d.v.s. avfall som återstår sedan återvinningsbart avfall sorterats ut.
Återanvändning	En åtgärd som innebär att en produkt eller en komponent kan användas igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för.
Återvinning	Exempelvis materialåtervinning, energiutvinning, kompostering och annan biologisk omvandling.
Återvinningscentral (ÅVC)	Bemannad central där hushåll kan lämna grovavfall, trädgårdsavfall, elavfall, farligt avfall och annat återvinningsbart avfall.
Återvinningsstation (ÅVS) eller LIP	Obemannad station för returpapper och förpackningar. Avfallet sorteras i olika behållare av avfallslämnaren. LIP= lättillgänglig samlingsplats.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Läsanvisning och ordlista	3
1 Inledning	5
1.1 Organisation	5
1.2 Samråd	5
2 Vision	6
3 Målområden	7
4 Styrmedel	14
4.1 Avfallsföreskrifter	14
4.2 Avfallstaxa	14
4.3 Information	14
4.4 Tillsyn	15
4.5 Upphandling	15
4.6 Fysisk planering	15
5 Konsekvenser av mål och åtgärder	16
5.1 Avfallsmängder	16
5.2 Behandlingsbehov	16
5.3 Miljö	16
5.4 Servicenivå	17
5.5 Ekonomi	18
6 Uppföljning	19

Bilagor

Bilaga 1: Nulägesbeskrivning för Ekerö kommun 2022	20
Bilaga 2: Avfallsanläggningar i Ekerö kommun	29
Bilaga 3: Mål och lagstiftning nationellt och inom EU	31
Bilaga 4: Lokala mål och strategier i Ekerö kommun	39
Bilaga 5: Uppföljning av avfallsplan 2016-2023	42
Bilaga 6: Nedlagda deponier i Ekerö kommun	50

1 Inledning

En kommunal avfallsplan är ett planeringsverktyg för att uppnå en god avfallshantering. Tidigare avfallsplan var aktuell under perioden 2016-2023 och har i stort genomförts se bilaga 5. Enligt 9 kapitlet 8 § avfallsförordningen (2020:614) ska uppgifterna i avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och uppdateras vid behov.

Syftet med avfallsplanen 2024-2031 för Ekerö kommun är främst att:

- Vara ett verktyg för att kommunicera behov av förändringar av avfallshantering och för att möta samhällets nya krav inom området.
- Stötta utvecklingen av avfallshantering så att en hållbar utveckling främjas.
- Ange mål och åtgärder för att bland annat minska avfallsmängd och farlighet samt öka återvinningen av avfall.
- Ge en samlad bild av den nuvarande avfallshantering.

Avfall som tas upp i avfallsplanen är i första hand kommunens eget avfall och det avfall som omfattas av kommunalt ansvar och producentansvar.

1.1 Organisation

För kommunövergripande planer och program, som en avfallsplan, ansvarar kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Avfallsplanen för Ekerö kommun har tagits fram av avfallsverksamheten vid Tekniska Enheten. För arbete i projektform inom kommunen finns en styrgrupp som består av chefer från Stadsbyggnadsförvaltningens olika enheter. Det praktiska arbetet har utförts av en projektgrupp med representanter från enheter som är involverade i planens genomförande.

Projektgruppen har gemensamt arbetat fram grunden för avfallsplanen och har under projektet avrapporterat till styrgruppen, som har fattat beslut av strategisk betydelse. Under arbetet har även samtal förts med andra berörda kommunala verksamheter och externa intressenter.

1.2 Samråd

Samråd har skett och synpunkter har inkommit från privatpersoner, alla berörda enheter och förvaltningar och Länsstyrelsen.

2 Vision

Kärnan i avfallsplanen är visionen, vilket är den långsiktiga inriktningen för all avfallshantering i Ekerö kommun.

Den viktigaste grunden för visionen är EU:s avfallshierarki, som är uppdelad i fem steg för vilken ordning som avfall bör behandlas, se Figur 1. Strävan mot det översta trappsteget är styrande för att minimera uppkomsten av avfall och skapa en hållbar avfallshantering.

Figur 1 EU:s Avfallshierarki – Avfallstrappan (Avfall Sveriges version)

Visionen har även utarbetats med hänsyn till nationella och regionala mål, strategier och lagstiftning (se bilaga 3) samt lokala mål och strategier i Ekerö kommun (se bilaga 4).

Visionen lyder enligt Figur 2 nedan.

VISION

Avfallshanteringen i Ekerö kommun ska bidra till en långsiktig resurshushållning genom att uppkomst av avfall förebyggs och det avfall som uppstår behandlas som en resurs.

Avfallshanteringen ska kännetecknas av god service, kostnadseffektivitet och minimerad påverkan på hälsa och miljö.

Figur 2 Vision för Ekerö kommuns avfallshantering enligt avfallsplan 2024-2031.

3 Målområden

För att underlätta arbetet i riktning mot visionen är den nedbruten i fyra målområden, se illustration i Figur 3. Inom varje målområde finns mål som är mätbara och som avses uppnås under planperioden. Utformningen av målområden och dess innehåll har baserats på ett flertal nationella mål och strategier (se bilaga 3).

Figur 3 Målområden i Ekerö kommuns avfallsplan 2024-2031.

Tidigare avfallsplan (2016-2023) har använts som underlag, där de åtgärder som fortfarande bedömts vara aktuella har lyfts in eller på olika sätt beaktats vid framtagandet av nya.

Fyra viktiga utvecklingsområden identifierats:

- Kommunen har (började 2015) infört matavfall-insamling. Denna insamling behöver vidareutvecklas under de närmaste åren och kombineras med insamling av förpackningar vid varje fastighet¹.
- Skå återvinningscentral är hjärtat i verksamheten. Det behövs ständig utveckling av avfallssorteringen och tillgängligheten.
- Informationsinsamling om sortering och avfallshantering samt resultatet av återvinning kommer att vara en förutsättning för att kontrollera hur målen i avfallsplanen nås.
- Service och tillgänglighet är viktiga grundpelare i den kommunala avfallshandlingen.

3.1 Struktur för målområden

Varje målområde omfattar en handlingsplan med åtgärder. Om samtliga åtgärder vidtas förväntas målområdet uppnås och i förlängningen även visionen. För att kunna följa upp om så är fallet finns indikatorer inom respektive målområde.

Åtgärderna presenteras i anslutning till det målområde som de närmast kan anses höra till. För varje åtgärd redovisas förslag på fokus med aktiviteter, när åtgärden kan genomföras, en bedömning av resursbehovet samt ansvarig kommunal nämnd och verksamhet. Detta för att säkerställa att åtgärderna genomförs efter att avfallsplanen antagits.

Kommunala verksamheter (och dess ansvariga nämnder) som har åtgärder i Avfallsplanen:

Enhet/ Förvaltning	Ansvarig nämnd
Bygglovsenheten (BE)	Byggnadsnämnden
Fastighetsenheten (FE)	Samhällsbyggnadsutskottet (KS/SBU)
Kommunikationsenheten (KOM)	KS
Kultur och fritid (KFF)	Kultur- och fritidsnämnden (KFN)
Kommunalt bolag Roslagsvatten (RV)	Ekerövatten (EV)
Matproduktion (Mat)	Barn- och utbildningsnämnden (BUN)
Mark- och exploateringsenheten (MEX)	Samhällsbyggnadsutskottet (KS/SBU)
Planeringsenheten (PE)	Samhällsbyggnadsutskottet (KS/SBU)
Servicecenter	KS
Socialförvaltningen	SN
Tekniska Enheten (TE) under vilken avfallsverksamheten, AV och GataPark ligger	Samhällsbyggnadsutskottet (KS/SBU)
Upphandlingsenheten (UE)	KS
Utveckling och service, Utvecklingsstaben	KS

Tidplanen har uppskattats av den verksamhet som är ansvarig för åtgärden, utifrån verksamhetens åtaganden och budget.

Resursbehovet redovisas och bedöms utifrån om det är rimligt att åtgärden kan rymmas inom ordinarie budget hos ansvarig verksamhet (litet resursbehov) eller om åtgärden inte gör det och kräver förändrade resurser eller investeringar (måttligt eller stort resursbehov).

Respektive målområde presenteras med tillhörande mål och åtgärder enligt beskrivning i avsnitt 3.1.

1. 4 § 6 kap. förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar. Från och med 1 januari 2027 ska kommunen tillhandahålla fastighetsnära insamling av förpackningar.

Lätt att
göra rätt

Målområde 1 - Lätt att göra rätt

Målområdet omfattar god service samtidigt som avfallsverksamheten ska vara kostnadseffektiv. Avfallshanteringen ska vara tillgänglig och kännetecknas av enkelhet. Det ska vara lätt att göra rätt!

Mål: Det ska vara tydligt och enkelt att göra rätt

Indikatorer:

- 1 Andel av invånarna som är nöjda med kommunen som leverantör av avfallstjänster¹.
Målvärde: Minst 90 %.
- 2 Andel av besökarna på Skå Återvinningscentral som upplever besöket som positivt².
Målvärde: Minst 80 %
- 3 Andel hushåll i småhus och flerbostadshus med tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper.
Målvärde: 95%

1. Målet mäts via SCB's kundenkät vartannat år och baseras på fråga om service. Baslinje 2021 ca 84% nöjda.

2. Kundnöjdheten på Skå återvinningscentral mäts vartannat år med hjälp av Mentimetermätning. Baslinje 2022 ca 70% nöjda.

Målområde 1 - Lätt att göra rätt

ÅTGÄRDSLISTA

Fokusområde	Åtgärder	Tidplan	Resurs- behov	Ansvarig enhet
1. Information/utbildning	Ta fram en kommunikationsplan för införandet av FNI och därefter ansvara för genomförandet av kommunikationsinsatsen. Kommunikationsplanen uppdateras löpande.	Under 2023 tas en kommunikationsplan fram.	Litet	KOM
	Kontrollera hemsidans information	Löpande och systematisk översyn årligen	Litet	TE/AV
	Uppdatera skriften "Råd och anvisningar för avfallsutrymmen och transportvägar".	Löpande och systematisk översyn årligen	Litet	TE/AV
2. Samarbete	Bereda möjlighet för skolklasser att besöka Skå återvinningscentral	Under planperioden	Litet	TE/AV
	Besöka skolklasser för att prata om avfall och återvinning	Under planperioden	Måttligt	TE/AV
3. Kostnadseffektivitet	Löpande söka efter verksamhet/ avtal som inte är kostnadseffektiva. Upphandla om möjligt på nytt.	Löpande	Litet	TE/AV
4. Fysisk planering	I relevanta fall följa "Råd och anvisningar för avfallsutrymmen och transportvägar"	Löpande	Litet	PE, BE
	Säkerställa att tillräckliga ytor för avfallshantering avsetts för detaljplanering.	Löpande	Litet	PE
	Säkerställa att lättillgängliga utrymmen för källsortering reserveras i samband med förtätning av bostadsområden, exploatering och utveckling av områden*	Löpande	Litet	MEX
	Verka för att säkerställa lättillgängliga utrymmen för källsortering reserveras i samband med förtätning av bostadsområden, exploatering och utveckling av områden*	Löpande	Litet	BE
5. Fastighetsnära insamling av förpackningar/returpapper inom kommunala verksamheter	Att inom kommunens verksamheter ansvara för en fungerande FNI, för såväl nyttjare som hämtare.	Löpande	Litet	FE, Servicecenter
	Inventering av alla kommunala verksamheter och säkerställa att alla verksamheter har kärl anpassade efter verksamhet (rätt antal fraktioner, storlek och tömningsfrekvens).	Löpande	Litet	FE, Servicecenter
	Ansvar att följa upp att tex städpersonal hanterar avfallsflöden för att optimera renhet på källsorterade fraktioner.	Löpande	Litet	FE, Servicecenter
	Införa genomskinliga soppåsar för att enklare upptäcka felsorterat avfall	Under 2024	Litet	FE, Servicecenter
6. Matavfallsinsamling	Utreda förutsättningarna för separat matavfallsinsamling för hushåll	Under 2024	Litet	TE/AV
	Minimera användning av plast i matavfallsinsamlingen	Under 2024	Litet	TE/AV
7. Fastighetsnära insamling av förpackningar och matavfall för småhus	Upphandla fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper	Klart 1 jan 2025	Stort	TE/AV, UE
8. Drift av återvinningsstationer	Upphandla insamling av förpackningar och returpapper från återvinningsstationer/ LIPar	Klart 1 jan 2024	Måttligt	TE/AV, UE
9. Insamling av förpackningar på torg och parker, idrotts-anläggningar	Identifiera platser som omfattas av lagkravet och plan för att på dessa platser uppfylla behovet av förpackningsinsamling.	Klart 1 jan 2026	Måttligt	TE/GataPark
	Upphandla insamlingen	Klart 1 jan 2026	Måttligt	TE/GataPark
10. Slamtömning enskilda avlopp	Avisering via SMS till kunder inför tömning	Klart under 2024	Litet	RV
11. Ökad service vid Skå ÅVC	Utreda förändrade öppettider för att förbättra tillgänglighet	Nästa entreprenads-upphandling	Måttligt	TE/AV
12. Trädgårdsavfall	Utreda fastighetsnära insamling av trädgårdsavfall	Nästa entreprenads-upphandling	Måttligt	TE/AV

* Vid detaljplaner med bostäder i flerfamiljshus (inkluderar även radhus och kedjehus) ska avfallshantering med hämtning av kärlavfall och källsortering planeras för i gemensamma lättillgängliga utrymmen. Källsorteringsmöjlighet bör finnas på samma ställe som insamling av mat- och restavfall finns.

Förebygga
och
återanvända

Målområde 2 - Förebygga och återanvända

Målområdet omfattar avfallsminimering i alla led genom resurshushållning och återanvändning. Avfall förebyggs genom information, nudging och förbättrade möjligheter till hushållning med resurser.

Förhoppningen är att färre nya produkter köps och att fler produkter lämnas till återanvändning och att invånarna/företag/kommunala verksamheter i Ekerö kommun väljer att låna, dela eller köpa begagnat framför att köpa nytt.

Mål: Vi ska ta hand om våra resurser

Indikatorer:

- 1 Mängden insamlat restavfall och ÅVC-avfall¹ per invånare.
Målvärde: Nedåtgående trend (vi ska minska mängden avfall som uppstår, det ska inte dumpas på felaktiga ställen).
- 2 Mängden matsvinn² i kommunens grundskolor/ förskolor ska minska.
Målvärde: 30 % jämfört med 2022.

1. Baseras på statistik i AvfallWeb, mängd insamlat avfall under kommunalt ansvar exkl. slam (kg/person).
2022 låg restavfall på 185 kg/person, ÅVC-avfall på 210 kg/person (inkl el och FA).

2. Mätning sker genom vägning av matavfall i skolorna.

Målområde 2 - Förebygga och återanvända

ÅTGÄRDSLISTA

Fokusområde	Åtgärder	Tidplan	Resurs-behov	Ansvarig enhet
1. Information	Information om återanvändning och resurshushållning i samband med annan information.	Löpande	Litet	KOM
	Medverka i olika kampanjer	Under planperioden	Litet	KOM, TE/AV
2. Öka kunskapen i kommunorganisationen	Se till att vid framtagning av interna hållbehetsutbildningar ska kommunens avfallshandling utgöra en del i utbildningen.	Löpande	Litet	TE, KOM
3. Ökad återanvändning/ förebygga uppkomst av avfall	Utreda vilka möjligheter som finns för förvaringsplatser som fungerar som återbruk för kommunens verksamheter. Gäller både lösa (ex möbler) och fasta inventarier (ex ramper).	2024	Stort	FE, Servicecenter
	Marknadsföra Återvändaren aktivt på Eknet.	Under planperioden	Litet	Utveckling och service, Utvecklingsstaben
	Utreda möjligheten till att återanvända produkter genom externa parter när det inte finns något internt behov.	2024-25	Måttligt	FE, Servicecenter, Ekonomienheten
	Minimera användandet av engångsprodukter i kommunens verksamheter. Uppdelning i ansvarslokaler finns.	Löpande	Litet	Servicecenter, Socialförvaltningen
4. Vidareutveckla konceptet återbruk	Göra "Återbruket" på Skå återvinningscentral mer attraktivt	I samband med större uppgradering av ÅVC	Måttligt	TE/AV
	Följa utvecklingen för ev producentansvar för textilier	Löpande	Litet	TE/AV
	Utreda införande av återbruk av Byggavfall på Skå ÅVC	2026	Måttligt	TE/AV
	Utred möjliga samarbetspartners för omhändertagande av produkter som lämnats för återbruk.	2026	Måttligt	TE/AV
5. Minskat matsvinn	Mäta och följa upp mängden matsvinn i samtliga kommunala kök.	Årligen	Litet	Matproduktion
	Undersöka möjligheten att upphandla/beställa livsmedelsvaror med bäst-före-datum.	2025	Litet	Matproduktion
	Undersöka möjligheten att handla varor med kort bäst-före-datum från lokala livsmedelbutiker.	2024	Litet	Matproduktion
	Undersöka möjligheten att köpa klass-II grönsaker och frukt från lokala livsmedelsproducenter.	2024	Litet	Matproduktion
	Undersöka möjligheten att donera internt matavfall till lokala lantbrukare som gödning eller foder.	2025	Litet	Matproduktion
	Ta fram en efterlevnadsplan för att underlätta att inarbetade arbetssätt för minskat matsvinn fortsätter .	2024	Litet	Matproduktion
	Fortsätta erbjuda svinnlådan i de kommunala skolorna.	-	Litet	Matproduktion
	Uppföljning för optimering av separat matavfallsinsamling på kommunala enheter	Vid behov	Måttligt	TE/AV
6. Förbättra matavfallsinsamling	Uppföljning för optimering av separat matavfallsinsamling på alla livsmedelsverksamheter genom att minimera mängden matavfall i restavfallet.	Under planperioden	Måttligt	TE/AV
7. Miljökrav i upphandlingar	Sträva efter att ställa krav på återanvändning och demonterbarhet vid kommunal byggnation.	Löpande	Litet	FE, UE
	Sträva efter att ställa krav på återvunnet material i upphandlingar.	Löpande	Litet	UE
8. Miljöstyrande avfallstaxa	Utveckla avfallstaxan ytterligare för att gynna dem som minskar sitt restavfall.	Under planperioden	Litet	TE/AV

3 Nudging är ett verktyg för att ändra människors beteenden genom att göra det enklare att göra vissa val.

Målområde 3 - Avfall en resurs

Målområdet innebär att avfallet är rätt sorterat och kan därför behandlas efter sina egenskaper. Detta bidrar till god resurshushållning och kostnadseffektivitet i avfallsverksamheten.

Mål: Avfall ska tas tillvara genom materialåtervinning och biologisk behandling

Indikatorer:

- 1 Andel kommunalt avfall som skickas för materialåtervinning¹.
Målvärde: 60 %
- 2 Mängden felsorterat avfall, som kan sorteras på annat sätt, i restavfallet².
Målvärde: Nedåtgående trend
- 3 Insamlat matavfall ska vara rent² från föroreningar, tex förpackningar.
Målvärde: 97%
- 4 Andelen avfall som behandlas genom deponering ska minska.
Målvärde: Max 13 kg per invånare av insamlad mängd vid återvinningscentralen (14,6 kg per inv under år 2022).

1. Baseras på statistik i AvfallWeb

2. Baseras på plockanalyser

Målområde 3 - Avfall en resurs

ÅTGÄRDSLISTA

Fokusområde	Åtgärder	Tidplan	Resurs-behov	Ansvarig
1. Utveckla Skå ÅVC	Förstudie gällande förbättringar/ ombyggnad av Skå ÅVC	2024	Stort	TE/AV
	Anpassningar för ett eventuellt kommande behov av att hantera utsorterade förpackningar från FN.I	Under planperioden	Stort	TE/AV
	Införa fraktion med planglas.	2024	Litet	TE/AV
	Utreda fraktion med textil.	2024	Litet	TE/AV
	I samarbete med återvinnare utreda vilka andra fraktioner som är realistiska att utsortera för materialåtervinning.	Under planperioden		TE/AV
2. Information	Informationsinsats till verksamheter, exempelvis butiker/ restauranger för att förbättra utsortering av matavfall.	2024	Litet	TE/AV
3. Uppföljning	Göra regelbundna stickprovskontroller av hur väl avfallet från kommunala verksamheter källsorteras	Löpande	Litet	FE
	Göra regelbundna stickprovskontroller av hur stor andel av det totala matavfallet från kommunala verksamheter som källsorteras som matavfall. Felaktiga rutiner korrigeras.	Löpande	Litet	TE/AV Matproduktion
4. Uppföljning av hushållens källsortering	Plockanalyser var tredje år.	Löpande	Litet	TE/AV
5. Rutiner	Uppföljning av hur bygg- och rivningsavfall har sorterats i kommunala projekt. Definiera bättre.	Löpande	Litet	FE
6. Upphandling	Sträva efter att ställa krav på återvinningsbarhet vid upphandling och att det skrivs in i upphandlingsrutiner.	Löpande	Litet	UE

Målområde 4 – Minimerad påverkan på hälsa och miljö

Målområdet omfattar att minska avfallets farlighet samt skapa goda förhållanden för de som hämtar och tar emot avfallet. Minskad nedskräpning bidrar till minskad miljöpåverkan.

Mål: Avfallets och avfallshanteringens påverkan på hälsa, miljö och klimat ska minska och det ska vara goda förhållanden för den som hanterar avfall.

Mål: Upplevelsen av nedskräpning ska minska.

Indikatorer:

- 1 Andel fossilfria drivmedel för avfallsinsamling.
Målvärde: 100 %
- 2 Nedskräpningsmätningar¹.
Målvärde: Nedåtgående trend.
- 3 Invånarnas upplevelse av nedskräpning.
Målvärde: Nedåtgående trend.
- 4 Antal åtgärdade svåra hämtställen, så kallade riskvägar.
Målvärde: Minst 8 åtgärdade riskvägar per år.

1. Sammanställning av dumpningsstatistik eller andra skräpmätningar.

Målområde 4 – Minimerad påverkan på hälsa och miljö ÅTGÄRDSLISTA

Fokusområde	Åtgärder	Tidplan	Resursbehov	Ansvarig
1. Uppföljning av insamling av FA och elavfall	Kontrollera mängd FA och elavfall i restavfallet i samband med plockanalyser.	Under planperioden	Litet	TE/AV
2. Utbildning	Ställa krav på regelbunden utbildning inom avfallshantering och miljö i nästa upphandling	I nästa upphandling	Litet	TE/AV
3. Arbetsmiljö	Arbeta för god tillgänglighet vid tömning av sopkärl och underjordsbehållare	Löpande	Litet	TE/AV
	Säkerställa god tillgänglighet hos nya små avlopp genom samarbete med Miljöenheten	Löpande	Litet	TE/AV
4. Minskad nedskräpning/ miljöpåverkan	Följa upp invånarnas upplevelse av nedskräpning, medborgarenkäten, skräpmätning.	Löpande	Litet	TE/GataPark
	Följa upp och presentera dumpningsstatistik med baslinje 2021.	Löpande	Litet	TE/AV
	Kommunen ska vara en aktiv part i aktiviteter som Håll Sverige rens årliga skräpplockarkampanj.	Löpande	Litet	TE/GataPark
	Samverka med andra aktörer för att gemensamt öka nivån på renhållning och skötsel. Exempel på aktörer är fastighetsägare, verksamheter, vägföreningar.	Löpande	Litet	TE/GataPark
	Prova granulatfria konstgräs och verka för minskad spridning av granulat av gamla gummidäck/microplaster.	Löpande	Måttligt	KFF, FE
	Utreda utsläpp från befintliga ishallsaggregat.	2025	Måttligt	KFF
	Upplaget i Jungfrusund kommer att under planperioden undersökas noggrannare med avseende på om eventuella åtgärder/kontrollprogram kan komma att behövas.	Under planperioden	Måttligt	MEX
	Utreda nedlagda deponier i enlighet med §17, NFS2020:6	Under planperioden	Måttligt	TE
5. Upphandling	Vid upphandling ska miljökrav ställas så att skadliga ämnen som inte kan recirkuleras undviks.	Löpande	Måttligt	UE
	Ställ krav på fossilfria transporter där så är möjligt vid upphandling av transporter för inhämtning och behandling av avfall.	Löpande	Litet	UE
6. Fossilfrihet	Utreda möjlighet att någon aktör ska erbjuda tankställe i kommunen med fossilfria bränslen.	Under planperioden	Litet	Utveckling och service, Utvecklingsstaben

4 Styrmedel

För att uppnå visionen och målen i avfallsplanen 2024-2031 samt löpande bidra till en väl fungerande avfallshanteringen i Ekerö kommun behöver alla åtgärder genomföras. Det finns flera styrmedel som kan användas som verktyg i arbetet. Bäst resultat uppnås när olika styrmedel samverkar. Viktigt är också att ansvarig för respektive åtgärd arbetar in åtgärden i egna måldokument.

4.1 Avfallsföreskrifter

Ett av de styrmedlen som kommunen främst kan använda sig av för att reglera avfallshanteringen lokalt är via avfallsföreskrifterna. Det är ett bindande dokument där förutsättningarna för den kommunala avfallshanteringen regleras. Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha avfallsföreskrifter som beslutas av kommunfullmäktige.

I avfallsföreskrifterna anges bland annat hur avfallet ska sorteras, vilka fraktioner som hämtas vid fastigheten och vilka som måste transporteras till speciella avlämningsplatser samt hur ofta avfall hämtas vid fastigheter. Detta påverkar målområde 3 – **Avfall en resurs**, där rätt sortering av avfallet är en förutsättning för att avfallet ska kunna behandlas efter sina egenskaper. Nya bestämmelser om sortering och insamling av förpackningar kommer att behöva läggas in i föreskrifterna i och med att kommunerna får ansvar för den insamlingen.

Vanligtvis utformas avfallsföreskrifterna också för att skapa förutsättningar för bra arbetsmiljö för alla som yrkesmässigt hanterar avfall. Målområde 4 – Minimerad påverkan på hälsa och miljö berörs av detta.

4.2 Avfallstaxa

Finansieringen av avfallshanteringen i Ekerö kommun sker genom avgifter som abonnenterna betalar. För kommunala avfallstaxor ska självkostnads- och likställighetsprinciperna tillämpas. Självkostnadsprincipen innebär att avgifterna inte får vara högre än att de nödvändiga kostnaderna för verksamheten täcks.

Likställighetsprincipen säger att kommunerna ska behandla sina invånare lika om det inte finns sakliga skäl till att inte göra det. En kommun kan således inte ha olika avgifter för samma tjänst i olika kommundelar. Däremot kan kommunen ha taxor som är anpassade till variationer i serviceutbudet.

En viktig princip är att avgifter får tas ut på ett sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering främjas. Detta innebär att avfallstaxan kan utformas på ett sätt som främjar uppfyllandet av avfallsplanens vision och mål.

Taxan är ett viktigt ekonomiskt styrmedel för att påverka fastighetsägares och verksamhetsutövers val av avfallslösning. Utformningen av taxan och de tjänster som erbjuds i taxan kommer att behöva anpassas när kommunen ska tillhandahålla system för fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper.

För Ekerö kommun är det viktigt att taxan är enkel och lätt att förstå. Fastighetsägare och verksamhetsutövare bör enkelt kunna förstå vilka val de kan göra och vilka konsekvenser det får på servicenivå, närmiljö och kostnader. Detta grundar sig på målområde 1 – Lätt att göra rätt, där enkelhet för avfallslämnaren är centralt.

4.3 Information

För att nå avfallsplanens vision krävs ett effektivt och medvetet informations- och kommunikationsarbete. Ekerö kommun har som målsättning att öka kunskapen om avfallshantering och dess miljöpåverkan för att därigenom nå en del av målen i avfallsplanen 2024-2031.

I alla målområden, men framförallt målområde 1 – **Lätt att göra rätt**, finns ett tydligt fokus på information. Framtagande av en kommunikationsplan samt att göra informationen lättillgänglig och enkel att förstå är grundpelare i detta arbete.

I första hand kommer riktad information att förbättras och utvecklas. Till skillnad från den övergripande informationen, som främst beskriver helheten och sammanhangen inom avfallsområdet, är den riktade informationen mer detaljerad och specifik. Den används för att bidra till förbättrad sortering i hushållen samt på återvinningscentraler och återvinningsstationer/LIPar. Den kan också bestå av riktad information till enbart den specifika grupp som berörs. Ett exempel är avisering till fastighetsägare om tidpunkt för slamtömning eller förändrad tömningsdag av kärlavfall.

4.4 Tillsyn enligt miljöbalken

Tillsyn är ett viktigt verktyg för att påverka hanteringen av avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar, som till exempel verksamhetsavfall. Det handlar framför allt om tillsyn av att lagstiftningen följs. En felaktig hantering av avfall kan inte bara vara ett stort resursslöseri, utan också ett miljöproblem som kan leda till olägenheter för både hälsa och miljön.

I Ekerö kommun utövar miljönämnden tillsyn enligt miljöbalken över avfallshanteringen för hushåll och företag. Den uppsökande tillsynen inriktas i första hand på hur yrkesmässiga miljöfarliga verksamheter hanterar sitt avfall men också andra verksamheter såsom skolor, förskolor, restauranger och butiker. Områden som kan granskas är bland annat hur sortering sker, att förvaring av såväl icke farligt avfall som farligt avfall sker på ett betryggande sätt, att företagen jobbar med att minska uppkomsten av avfall samt att verksamheterna sköter de journaler och anteckningar som krävs för att visa hur de hanterar sitt avfall.

I miljönämndens tillsynsansvar ingår också kontroll av avfallsanläggningar, som Skå återvinningscentral, handläggning av klagomål om nedskräpning och annan hantering av avfall. Klagomål kan handla om allt från skrotbilar i naturen till missnöje med lukt från hemkompostbehållare. Andra aktörer som har tillsynsansvar är t ex Byggnadsnämnden enligt PBL (och till en liten del miljöbalken).

4.5 Upphandling

Ekerö kommun gör inköp av varor och tjänster via offentlig upphandling. Genom att ställa krav på till exempel kvalitet, miljöprestanda och förebyggande av avfall kan upphandlingar utgöra ett betydande styrmedel. Detta visas tydligt i alla målområden, där upphandling finns med som fokus i flera åtgärder.

Upphandling påverkar också avfallsverksamheten specifikt eftersom all insamling och behandling utförs på entreprenad av privata utförare. I samband med varje ny upphandling finns möjlighet att genomföra större förändringar och att ställa krav.

4.6 Fysisk planering

Fysisk planering är ett viktigt styrmedel för att bidra till goda förutsättningar för sortering och insamling av avfall. Avfallsverksamheten och Planeringsenheten har utvecklat ett samarbete då det finns tydliga kopplingar mellan avfallsföreskrifter och fysisk planering, vilket återspeglas i målområde 1 – Lätt att göra rätt.

Detaljplanering och bygglov ska ta hänsyn till avfallshandling, till exempel genom att möjliggöra placering av återvinningsstationer / LIPar och säkerställa framkomlighet för avfallsfordon och hämtningspersonal.

5 Konsekvenser av mål och åtgärder

Den huvudsakliga förhoppningen med avfallsplanen 2024-2031 är att visionen på lång sikt uppnås, vilket skulle vara gynnsamt för avfallsmängder, behandlingsbehov, miljö, servicenivå och avfallsverksamhetens ekonomi.

5.1 Avfallsmängder

Många av de prognoser som gjordes i den förra avfallsplanen har inte slagit in. Tex trodde man att mängden kärlavfall 2014 (5648 ton) och mängden returpapper och förpackningar insamlade på återvinningsstationer (2428 ton), totalt ca 8000 ton skulle öka till 11500 ton år 2023. I början av 2023 ser vi att kärlavfallet ligger på 5380 ton och returpapper/förpackningar uppgick till 2542 ton, totalt ca 7920 ton. Man spekulerade både i en årlig tvåprocentig avfallsmängdökning, och en befolkningsökning från 26700 invånare till 31200. Kärlavfallsmängderna har snarare visat på en tvåprocentig minskning per hushåll under förra planperioden. Invånarantalet landade också bara på 29100. Däremot kan nämnas att avfallsmängderna som inkom på ÅVC ökade med 25% under pandemin.

De bästa resultaten som uppmätts på insamlat matavfall under perioden landade på ca 17%, vilket på årsbasis innebär drygt 900 ton. Det man trodde skulle uppnås i slutet av 2023 var 2500 ton.

Mot bakgrund av dessa exempel kan man säga att prognoser är svåra, och det är ofta något helt oväntat som kommer påverka mest.

Hur insamlingen av matavfall och andra fraktioner kommer att utvecklas framöver är svårt att bedöma. Från 2027 är målsättningen att tillhandahålla FNI för alla hushåll. Detta borde sannolikt öka utsorteringen av förpackningar rejält. Om så sker bör mängden restavfall minska med lika mycket. En förhoppning är att kanske kunna minska mängden restavfall från 5500 ton ner mot 4000 ton.

Effekter av åtgärder för förebyggande av avfall (målområde 2 – Förebygga och återanvända) är ännu svårare att prognosticera, då den förväntas komma på längre sikt. Däremot kommer förebyggande åtgärder beträffande exempelvis matsvinn ge pedagogiska effekter på avfallsmängderna som helhet, även om betydelsen för de insamlade matavfallsmängderna bedöms vara begränsad.

Effekterna av förebyggande av avfall och utveckling av "Återbruket" på de totala mängderna grovavfall till återvinning som tas emot vid återvinningscentralen

bedöms vara mycket begränsade under planperioden, men kan också ge viktiga miljöpedagogiska signaler och på längre sikt inverka positivt på avfallsmängderna.

Under förra planperioden har mängden avfall inlämnat på Skå ÅVC till deponi sjunkit från 924 ton 2012 till 421 ton 2022. Det beror på större noggrannhet hos personal vad som får läggas i deponi, och att tex gips, som tidigare hamnade i deponi, blev en egen fraktion. Under 2024 kommer även fönsterglas att bli en egen fraktion.

Redan 2022 gjordes en stor förändring genom att särsortera hårdplast för materialåtervinning. Åtgärden är per ton plast ekonomiskt relativt dyr, men kommunen har prioriterat miljöeffekterna. Arbetet med avfallstrappan kommer fortsätta även under denna planperiod och det är framförallt gällande plastfraktionerna som fler förbättringar kan ske.

2014 gjorde man bedömningen att mängden slam från enskilda avlopp skulle minska från 15000 ton till 12000 ton, i den takt som kommunalt vatten och avlopp byggs ut. Mängden slam i Ekerö kommun 2022 ligger emellertid på ca 19000 ton (ytterligare ett exempel på hur vanskliga prognoser kan vara). Orsakerna är inte helt klarlagda, men borde rimligtvis bero på hur mycket tex fritidshus används, tömningsrutiner osv. Detta slam, liksom VA-nätets slam renas i Ekebyhovs reningsverk, som om ett antal år når sitt kapacitetstak. Planer finns att avveckla Ekebyhov och ansluta Ekerö till Himmerfjärdsverkets upptagningsområde.

5.2 Behandlingsbehov

Behandlingsbehovet beräknas öka till följd av befolkningsökning, men kommer sannolikt minska om utsorteringen av förpackningar och returpapper förbättras. Behovet av biologisk behandling kommer sannolikt öka tack vare förbättringar av insamlings-systemet för matavfall.

5.3 Miljö

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. En enkel behovsbedömning ger att samtliga målområden är positiva för miljön. Målområdena fokuserar på enkelhet och tillgänglighet vilket leder till att alltfler sorterar mer, förebyggande av avfallsmängder och att tillvarata avfall på bästa sätt, med fokus på tex avfallstrappan.

Ekerö gör också satsningar på hälsa och miljö, tex krav på fossilfria drivmedel, minskad nedskräpning och bättre arbetsmiljö för renhållningsarbetare.

Sammantaget kommer de åtgärder som avfallsplanen föreslår inte medföra betydande miljöpåverkan. Behovet av en miljökonsekvensbeskrivning anses därmed vara litet och det föreligger då ingen skyldighet enligt lagstiftningen att upprätta en sådan.

Bedömning utifrån visionen och målområdena är att planen har övervägande positiva miljö- och hälsoeffekter samt ligger i linje med de nationella miljökvalitetsmålen. I Ekerö kommun finns två tillståndspliktiga anläggningar; Ekebyhovs avloppsreningsverk och Wiggeby Jordbruk.

De mål och åtgärder som föreslås i avfallsplanen, och som berör dessa verksamheter, bedöms dock inte påverka förutsättningarna för kommande tillstånd. De åtgärder som föreslås för utveckling av befintlig återvinningscentral är inte heller av sådan art att de omfattas av kriterierna för betydande miljöpåverkan. I avsnittet nedan följer dock en översiktlig analys av de miljökonsekvenser som väntas följa av avfallsplanens genomförande.

Stora delar av Ekerö kommun ligger inom Östra Mälarens vattenskyddsområde, vars syfte är att bevara en god kvalitet på råvattnet för ytvattentäkterna inom Östra Mälaren. För detta finns skyddsföreskrifter som syftar till att reglera och förhindra sådana verksamheter, hanteringar och åtgärder som kan medföra risk för vattenföroreningar och negativ påverkan på råvattenkvaliteten. Avfallsplanen 2024-2031 följer dessa föreskrifter och beräknas bidra till överlag förbättrad miljöpåverkan.

Många av avfallsplanens åtgärder syftar till bättre miljö, genom exempelvis ökad resurshushållning, bättre sortering och minskad miljöpåverkan från avfallshanteringen. Exempel på åtgärder som är särskilt viktiga från miljösynpunkt är förbättrad information, matavfallsinsamling, förbättrad sortering på återvinningscentralen, förbättrad insamling av farligt avfall samt förebyggande av avfall och miljökrav i upphandlingar.

Bland åtgärderna finns också flera utredningar som kan leda till insatser för minskad miljöpåverkan inom följande områden:

- Eventuell etablering av tankställe i kommunen som erbjuder fossilfria bränslen
- Utreda förutsättningarna för separat matavfallsinsamling för hushåll

Informationsinsatserna syftar till att förändra beteenden, exempelvis för att uppnå en ökad återanvändning och källsortering. Det tar lång tid att förändra beteenden, men även om den positiva miljöpåverkan under de år som denna avfallsplan genomförs är måttlig, kan effekten på längre sikt bli mycket stor.

Ett målområde som på lång sikt kan medföra stor positiv miljöpåverkan bedöms vara målområde 2 – Förebygga och återanvända. Genom att undvika att avfall uppstår får vi en bättre hushållning av naturresurser, minskade utsläpp och minskad energiförbrukning, och därmed en minskad miljöpåverkan.

Samtliga åtgärder syftar till positiv miljöpåverkan, men kan även medföra vissa negativa effekter. Kommande fastighetsnära insamling kommer öka transportbehovet för insamlingsfordon, men å andra sidan sannolikt minska privata resor till återvinningsstationer. Den miljöpåverkan som ökningen av transporter kan medföra kan också motverkas genom att krav ställs på användning av förnybara bränslen vid upphandling av transporter.

5.4 Servicenivå

För att avfallsplanens mål om förbättrad sortering av avfall till återvinning och återanvändning ska kunna nås krävs en god service, där samtliga målområden i avfallsplanen är av betydelse:

- **Målområde 1 – Lätt att göra rätt:**
Förbättrad information, med syfte att underlätta för avfallslämnare att sortera och lämna avfall.
Förbättrad mottagning av avfall vid återvinningscentralen. Planering för framtida avfallshantering genom att reservera mark.
- **Målområde 2 – Förebygga och återanvända:**
Utveckling av återbruk, minimera förbrukningen av engångsartiklar, jobba vidare med matsvinn mm.
- **Målområde 3 – Avfall en resurs:**
Utveckling av matavfallsinsamlingen. Införande av allmän fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper.
- **Målområde 4 – Minimerad påverkan på hälsa och miljö:**
Kommunen ska vara en aktiv part i aktiviteter som Håll Sverige rent's årliga skräpplockarkampanj.

Redan idag finns möjligheter till ökad service genom exempelvis olika budningstjänster och personer som behöver särskilt stöd kan efter bedömning få hjälp av hemtjänsten med att bära ut och sortera avfall.

5.5 Ekonomi

För att målen i avfallsplanen 2024-2031 ska kunna nås kommer ett antal åtgärder och investeringar att behöva genomföras. Alla förändringar är på olika sätt av betydelse för ekonomin inom i första hand kommunens avfallsverksamhet. Målen och åtgärderna kräver engagemang från avfallsverksamheten men för vissa åtgärder behövs även medverkan från andra delar av kommunen, fastighetsägare och hushåll. Det finns en stor flexibilitet för dessa berörda verksamheter att själva välja när under planperioden åtgärderna ska genomföras.

I första hand eftersträvar kommunen därför att förändringar ska kunna genomföras inom ramen för befintlig budgetnivå och avfallstaxa. Avfallsplanens mål och åtgärder spänner dock över lång tid. Det går därför inte att utesluta ökade kostnader eller behov av ökade personella resurser på längre sikt.

Exempel på särskilt resurskrävande åtgärder i avfallsplanen är:

- Utökade informationsinsatser
- Införande av allmän FNI (fastighetsnära insamling vid alla bostäder)
- Åtgärder på Skå återvinningscentral

Vissa av åtgärderna kan kräva omprioriteringar eller utökade resurser under en begränsad införande- eller

genomförandetid, exempelvis införande av matavfallsinsamling eller genomförande av olika utredningar och projekt. En del åtgärder kan kräva en bestående resursförstärkning, exempelvis information och kvalitetssäkring avseende matavfallsinsamling, ökade transportkostnader, ökat investeringsbehov på Skå återvinningscentral eller andra åtgärder som vidtas till följd av utredningar som genomförs. Exempel på förstärkningar som kan behövas är personella resurser för information om avfallshantering.

En del åtgärder kan på sikt även leda till minskade kostnader, exempelvis åtgärder för att förebygga avfall och minska mängderna, förbättra kvaliteten på utsorterade fraktioner eller minska miljöbelastningen från avfallshanteringen.

Ur ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv är det nödvändigt att hushålla med jordens ändliga resurser genom att så långt det är möjligt återvinna material i kretsloppet och minska beroendet av fossila bränslen. Att ta kostnader för minskad föroreningsbelastning i miljön och inte bygga upp en allt större miljöskuld, är en investering för framtiden.

De långsiktiga ekonomiska konsekvenserna efter att olika åtgärder har genomförts beskrivs inte närmare i denna avfallsplan, utan kommer där behov finns att analyseras i samband med genomförandet av olika projekt.

6 Uppföljning

Årlig uppföljning av avfallsplanen 2024–2031, placering av åtgärder i verksamheters budgetar samt kommunikation såväl internt inom kommunen som externt är grundläggande för avfallsplanens genomförande. Verktyg för uppföljning av avfallsverksamhetens mål är plockanalyser, kundenkäter samt årlig statistikuppföljning. Resultat av genomförd uppföljning av den föregående avfallsplanen presenteras i bilaga 5.

Uppföljning och utvärdering av avfallsplanen 2024–2031 kommer att ske årligen och planen kommer att aktualitetsförklaras minst en gång under varje mandatperiod. Härigenom efterlevs Avfallsförordningens krav på översyn minst vart fjärde år.

Avfallsansvarig nämnd ansvarar för uppföljningen av avfallsplanen. Uppföljningen kommer att dokumenteras i en årlig uppföljningsrapport som presenteras för kommunstyrelsen och berörda nämnder i samband med delårsbokslutet. I detta fortlöpande arbete med

avfallsplanen kommer representanter från olika verksamheter inom kommunen att vara delaktiga. Dialog kan även ske med externa intressenter vid behov. Avfallsplanen 2024–2031 kommer att finnas tillgänglig för företag och allmänhet på Ekerö kommuns hemsida.

Arbete med uppföljning av planen kommer att kräva resurser, vilket bör beaktas vid budgetarbete och verksamhetsplanering inom berörda verksamheter. Vision och målområden har fått en framskjuten plats i dokumentet, medan bakgrundsmaterial och fakta har samlats i bilagor samtidigt som åtgärderna har fördelats mellan politiska nämnder och kommunala verksamheter för att förtydliga ansvarsfördelningen.

The screenshot shows the Ekerö Kommun website. At the top, there is a navigation bar with the Ekerö Kommun logo and several service links: 'E-tjänster & blanketter', 'Anslagstavia för beslut', 'Kontakta oss', and 'Translate'. Below this is a horizontal menu with categories: 'Förskola & skola', 'Omsorg & hjälp', 'Uppleva & göra', 'Bygga, bo & miljö' (highlighted), 'Jobb & företagande', 'Ekerös utveckling & trafik', and 'Kommun & politik'. A search bar with the text 'Vad letar du efter?' is positioned below the menu. The main content area shows the breadcrumb 'Ekerö kommun / Bygga, bo & miljö' and a large heading 'Bygga, bo & miljö' with a house and tree icon. Below the heading, it says 'Här hittar du information om bygglov, om att bygga och riva, återvinning, vatten, avlopp, luftkvalité och miljö. Och mycket mer.' At the bottom, there is a 'Populära länkar' section with five buttons: 'Sök bygglov →', 'Skå återvinning →', 'Sophämtning →', 'Vatten & avlopp →', and 'Planer & byggen →'.

Ekerö kommuns hemsida används som en informationskanal.

Bilaga 1

Nulägesbeskrivning för Ekerö kommun 2022

1 Inledning

I denna bilaga redovisas basfakta om Ekerö kommun, avfallshanteringens organisation, avfallsmängder och uppgifter om insamling och behandling samt anläggningar för hantering av avfall från Ekerö kommun. Bilagan innefattar de uppgifter om nuläget som avfallsplanen ska innehålla enligt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om innehållet i en kommunal avfallsplan¹.

2 Ekerö kommun - basfakta

Ekerö kommun består sex större öar (Kärsö, Lovö, Färingsö, Ekerö-Munsö, Helgö och Adelsö) med utbyggda vägar och bro- eller färjeförbindelse, se Figur 1.

Ytterligare sex större bebodda öar (Björkö, Tofta Holmar, Kurön, Göholmen, Kanan och Kungshatt) saknar bro- eller färjeförbindelse. Till dessa kommer ett antal mindre holmar och skär, varav vissa är bebyggda. Kommunens areal uppgår till 388 km², varav 216 km² är land.

2.1 Befolkning och bebyggelse

Enligt kommunens översiktsplan förväntas befolkningen öka till 33 000 år 2030. I dagsläget har kommunen drygt 29 000 invånare.

Bebyggelsen utgörs i huvudsakligen av småhus (ca 85%). Totalt finns cirka 12 000 bostäder.

Det kommunala bostadsbolaget AB Ekerö Bostäder är den enda större hyresvärden med ca 900 lägenheter.

Figur 1. Karta över Ekerö kommun och dess öar.

Ekerö kommuns inriktning för utveckling ligger mellan villalägen och småstaden, med fokus på tillskott av bostäder i centrumområdena med flerbostadshus, småhus och radhus.

Ekerö kommun besöks även av ett stort antal turister varje år, med huvudattraktionerna Drottningholms slott och slottsteatern samt Birka på Björkö.

Det natur- sköna läget i östra Mälaren lockar även båt- och friluftsliv från kringliggande kommuner.

Kommunfakta	2021	2025	2030	2035	2040
Invånarantal	29 096	29 830	33 000	34 500	35 900
Hushåll i lägenhet	1 452	1 500	2 300	2 700	3 000
Hushåll i småhus	8 751	8 890	9 500	9 800	10 100
Fritidshus	2 117	2 100	2 100	2 100	2 100

Tabell 1 Befolkning och bebyggelse, uppgifter från planeringsenheten maj 2023

¹ Naturvårdsverkets föreskrifter om innehåll i kommunal avfallsplan och länsstyrelsens sammanställning NFS 2020:6.
² Ekerö kommun, Översiktsplan för Ekerö kommun till år 2030- med sikte på 2050.

2.2 Näringsliv

46% av den arbetsföra befolkningen (20-74 år) har sin arbetsplats i kommunen (2020). Ekerö kommun är med 1 500 årsarbetare inom framförallt vård, skola och omsorg den största arbetsgivaren. Den största privata arbetsgivaren är Arriva med 175 anställda.

Antalet företag som finns registrerade eller är verk-samma i Ekerö kommun har de senaste decennierna ökat mycket snabbt och uppgick 2020 till ca 4 100. Av dessa uppskattas 3 000 bedriva aktiv näringsverksamhet. De största privata företagen har 50 – 100 anställda, men 90% av företagen är småföretag med färre än 10 anställda.^[1]

3 Ekerö kommun - basfakta

Stadsbyggnadsutskottet (SBU) under KS har verksamhetsansvaret för den kommunala avfallshanteringen. Tekniska Enheten som lyder under SBU, utför på uppdrag av densamma nämndens underhållsansvar för avfallshantering.

Tekniska Enheten, genom avfallsverksamheten, driver upphandling och drift av avfallsentreprenaderna i Ekerö kommun, sköter administration, driver projekt och utredningar samt arbetar med strategiska frågor. Kundtjänst, registerhållning samt en del av administrationen sköts med hjälp av det kommunala bolaget Roslagsvatten AB.

Fastighetsenheten, som lyder under samma nämnd, har ansvar för fastighetsförvaltningen och för lokal-försörjningen i kommunen. I uppdraget ingår att agera fastighetsägare och svara för att farbar transportväg fram till hämtningsplats för avfall finns samt att ordna med källsortering av avfall i de kommunala fastigheterna.

[1] Ekerö kommun, Arbetsmarknad

Miljöenheten svarar för det övergripande miljö- och hälsoskyddet i kommunen. Kommunen utövar genom miljönämnden tillsyn över all avfallshantering i kommunen oavsett om ansvaret ligger på den enskilda individen, ett privat företag, en producent eller på kommunen.

Ansvaret för övergripande planering ligger på kommunstyrelsen och mycket av arbetet utförs av Planerings-enheten. Planeringsenhetens uppgifter rör bland annat översiktsplanering, detaljplanläggning, bygglov samt trafik och miljöstrategiskt arbete. Vid framtagande av detaljplaner och i bygglovsärenden tas alltid avfalls-hantering i beaktande och ett närmre samarbete mellan Planeringsenheten och avfallsverksamheten har tagit form. Ansvarsfördelningen inom avfallsområdet i Ekerö kommun redovisas i Tabell 2.

Nämnd/styrelse	Enhet	Ansvar
SBU (Stadsbyggnadsutskottet)	Tekniska Enheten	Verkställer kommunalt ansvar inom avfalls-hantering genom avfallsverksamheten (AV)
	Fastighetsenheten	Avfallshantering i kommunala fastigheter
Miljönämnden	Miljöenheten	Tillsyn Miljöbalken
Kommunstyrelsen	Planeringsenheten (detaljplaner) Mark- och exploa-teringsenheten	Fysisk planering, miljöstrategiskt arbete
Byggnadsnämnden	Bygglovsenheten (bygglov)	Myndighetsutövning vid byggande i kommunen
Samtliga	Samtliga	Avfall från egen verksamhet

Tabell 2 Ansvarsfördelning inom avfallsområdet i Ekerö kommun.

4 Avfallsmängder

De uppkomna avfallsmängderna redovisas efter ansvar, d.v.s. avfall som faller under kommunalt ansvar, respektive avfall som faller under producentansvar.

4.1 Avfall som omfattas av kommunalt ansvar

Kommunen har ett ansvar för att samla in, transportera och behandla hushållsavfall och därmed jämförligt avfall från verksamheter. I Tabell 3 visas insamlade mängder kärlavfall, grovavfall, slam, fettavskiljarslam och farligt avfall som omfattas av kommunalt ansvar.

Avfallsslag	Material-återvinning	Biologisk återvinning	Förbränning med energiutvinning	Deponering	Annan behandling	Totalt 2022
Kärlavfall	9% ¹	17% ²	57%	17% ³		5384
Grovavfall ⁴	18%	19%	46%	7%	10%	5728
Slam ⁵		100%				17000
Fett		100%				380
Returpapper ⁷	100%					505
Farligt avfall ⁶					100%	52
Summa, ton	2021	19384	5704	1316	627	29049

Tabell 3 Insamlade och behandlade mängder avfall som omfattas av kommunalt ansvar 2022.

Källor och övriga kommentarer:

- 1) Plast och metall som sorteras ut i en sorteringsanläggning innan förbränning
- 2) Material som läggs i gröna påsen och sedan rötas och komposteras
- 3) Aska och slagg som uppkommer vid förbränningen
- 4) Avser grovavfall som tas emot vid Skå återvinningscentral. Till materialåtervinning räknas metallskrot 457 ton, blandpapper 320 ton, gips 139 ton, hårdplast 136 ton. Till biologisk återvinning räknas trädgårdsavfall, 1068 ton. Till förbränning räknas möbler och textilier 753 ton, rent träavfall 1319 ton, övrig plast 139 ton, tryckimpregnerat trä 375 ton. Till deponi räknas fraktionen glas och isolering 629 ton.
- 5) Avser slam från små avlopp (slammet anges i kbm och har en densitet nära vatten då detta är före avvattning).
- 6) Exklusive impregnerat trä och vattenbaserad färg.
- 7) Returpapper blev kommunalt ansvar 1 jan 2022.

4.2 Avfall som omfattas av producentansvar

Producentansvaret innebär att tillverkaren har ansvar för att en vara eller en förpackning samlas in och återvinns när den har förbrukats. Lagstiftningen om producentansvar innebär även en skyldighet för konsumenterna att källsortera och lämna tillbaka förbrukade varor och förpackningar. Hanteringen bekostas av särskilda avgifter som betalas när vara eller en förpackning köps.

I Tabell 4 redovisas mängder avfall av de fraktioner som i dagsläget omfattas av producentansvar och som samlats in i Ekerö kommun. Returpapper hamnade under kommunalt ansvar 1 jan 2022, och förpackningar kommer bli kommunalt ansvar 1 jan 2024.

4.3 Övrigt avfall

Övrigt avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar utgörs av avfall från verksamheter av olika slag, s.k. verksamhetsavfall. Verksamhetsavfall är avfall som uppkommer som en direkt följd av verksamheten och som inte är avfall under kommunalt ansvar.

Verksamhetsutövaren ansvarar själv för transport och omhändertagande av avfallet. Kunskap om de totala mängderna och sammansättningen av verksamhetsavfall i Ekerö kommun saknas.

Verksamhetsregistrerade lätta lastbilar som besöker Skå återvinningscentral faktureras automatisk genom nummerplåtsavläsning. Denna teknik infördes 1 september 2022.

Avfall från behandling av kommunalt avloppsvatten vid Ekebyhovs avloppsreningsverk består av avvattnat slam och sand.

Avfallsslag	Mängd
Förpackningar och returpapper totalt¹, varav:	2 343
- Glasförpackningar	872
- Kartongförpackningar	740
- Metallförpackningar	62
- Plastförpackningar	338
Däck²	
- Däck med fälg	12
Batterier³ totalt, varav:	
- Småbatterier	7,9
- Bilbatterier	21
Elavfall³, varav:	
- Kyl/frys	46
- Vitvaror	79
- Lysrör	1,7
- Ljuskällor	1,9
- Diverse elektronik	161
Läkemedel⁴	-

Tabell 4 Insamlade mängder avfall som omfattades av producentansvar, ton 2022.

Källor och övriga kommentarer:

- 1) Källa: FTI AB
- 2) Källa: Stena Recycling AB, åt Svensk Däckåtervinning
- 3) Källa: El-Kretsen och RagnSells
- 4) Uppgifter om insamlade mängder läkemedel saknas.

5 Insamling och behandling

De insamlade och behandlade avfallsmängderna redovisas efter ansvar, d.v.s. avfall som faller under kommunalt ansvar, producentansvar och verksamhetsavfall.

5.1 Avfall som omfattas av kommunalt ansvar

Kommunen anlitar privat utförare för insamling och omhändertagande av hushållsavfall, liksom för drift av kommunens återvinningscentral. Innevarande avtalsperiod för hämtning och behandling av i det kommunala ansvaret ingående avfallslag löper till 2025-03-31. Uppgifter om omhändertagande av insamlat avfall för innevarande avfallsentreprenad redovisas i Tabell 5.

Omlastning av kärlavfall, grovavfall och farligt avfall sker vid Ekerö kommuns omlastningsstation intill Skå återvinningscentral innan transport för behandling. Kommunen är indelad i hämtningsområden och servicenivån varierar mellan dessa.

5.1.1 Restavfall

Med restavfall menas den del av hushållsavfallet som normalt läggs i avfallsbehållaren och hämtas regelbundet. Det är det avfall som återstår sedan matavfall, grovavfall, farligt avfall och avfall som omfattas av producentansvar har sorterats ut.

Restavfall samlas in i sopkärl, container eller underjordsbehållare med komprimerande sopbilar och omlastas i dagsläget vid Skå återvinningscentral.

Avfallsbehållare tillhandahålls av Ekerö kommun och varierar i storlek mellan 140 liter och 660 liter. Säckar förekommer i liten omfattning men kommunen har som målsättning att ersätta samtliga befintliga hämtställen som har säck med sopkärl eller likvärdigt. Vid behov tillhandahålls även slutna containrar och fastighetsägare eller förening kan också installera underjordsbehållare.

Kärlavfallets sammansättning undersöks regelbundet genom plockanalyser. Resultaten från plockanalyserna visar att sammansättningen på kärlavfallet från Ekerö kommun liknar det nationella genomsnittet. Kärlavfallet förbränns med energiutvinning, dock rötas utsorterat matavfall med biogasutvinning. Plast och metall sorteras ut maskinellt innan förbränning.

Ekerö kommun använder en grön plastpåse för utsortering av matavfall. Matavfall läggs i den gröna påsen som sedan läggs i samma avfallsbehållare som restavfallet. Påsarna separeras sedan maskinellt. Verksamheter med större mängder matavfall erbjuds separat matavfallsinsamling.

Hemkompostering av matavfall är också möjligt, efter anmälan till miljönämnden. Antalet fastigheter som har anmält kompostering av matavfall på fastigheten är drygt 1 400 st.

5.1.2 Grovavfall

Grovavfall är den del av det kommunala avfallet som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i den vanliga avfallsbehållaren.

Även avlämning av invasiva växter kan göras välpaketerat i container avsedd för brännbar fraktion.

Grovavfall kan lämnas på Skå återvinningscentral året runt, se fraktioner listade nedan:

- Blandpapper (papper, kartong, wellpapp)
- Glas & Isolering (deponering)
- Gips
- Hårdplast
- Jord & Sten (schaktmassor)
- Kläder för återanvändning
- Metall
- Möbler och husgeråd för återanvändning – Återbruket
- Stoppade möbler & textilier (grovt brännbart avfall)
- Tryckimpregnerat träavfall
- Träavfall
- Trädgårdsavfall (kompostering)
- Övrig Plast (brännbart)

Fastighetsnära insamling av grovavfall sker i dagsläget via budning.

För behandling av grovavfall se Tabell 5.

5.1.3 Slam och fett

Slam från enskilda avlopp och fettslam från fettavskiljare hämtas genom kommunens försorg. Allt slam sambehandlas med avloppsvatten i Ekebyhovs- respektive Henriksdals avloppsreningsverk, se Tabell 5.

Hämtning av latrinavfall upphörde år 2006. Kommunen ansvarar inte för tömning och bortforsling av latrin-komposter, multtoaletter eller liknande. Latrinavfall får komposteras på den egna fastigheten, efter anmälan till miljönämnden.

5.1.4 Farligt avfall

Farligt avfall är avfall som är farligt för människor och miljö och har en eller flera farliga egenskaper. Exempelvis bekämpningsmedel, lim- och lackrester, lösningsmedel, rengöringsmedel, kvicksilvertermometrar och frätande ämnen. I Tabell 3 redovisas insamlade mängder farligt avfall för 2022 och behandling av insamlat farligt avfall redovisas i Tabell 5.

Hushållen kan lämna sitt farliga avfall på miljöstationen på Skå återvinningscentral. Hushåll i enbostadshus kan dessutom lägga sitt farliga avfall i särskild behållare (miljöbox) som töms efter beställning. Kostnaden för detta täcks av avfallstaxans grundavgift. Även hushåll i flerbostadshus kan få farligt avfall hämtat om en godkänd lösning för hantering av farligt avfall inom fastigheten har organiserats av föreningen eller hyresvärderna.

Tjänst	Företag och primär behandlingsanläggning	Slutlig behandling
Kärlavfall		
- Restavfall	Stockholm Exergi, Brista (utsortering av grönapåsen, plast och metall)	Förbränning med energiutvinning
- Matavfall	St1 BioGas AB, Bro och Scandinavian biogas, Huddinge	Rötning/ kompostering
Grovavfall, utom trädgårdsavfall	Stena Recycling AB	Materialåtervinning/ förbränning1/deponering
Trädgårdsavfall	Wiggeby Jordbruk AB, Färingsö	Kompostering
Farligt avfall	RagnSells AB, Högytorp	Sortering, mellanlagring (specialbehandling på SAKAB m fl)
Slam, enskilda tankar	Roslagsvatten, Ekebyhovs reningsverk, Ekerö	Sambehandlas med avloppsvatten
Fett från fettavskiljare	Henriksdals reningsverk, Stockholm Vatten och Avfall AB	Sambehandlas med avloppsvatten

Tabell 5 Mottagande primär behandlingsanläggning och företag samt slutlig behandling för avfall som omfattas av kommunalt ansvar, 2022.

5.2 Avfall som omfattas av producentansvar

Enligt förordningarna om producentansvar, se bilaga 3, ansvarar producenterna för insamling och omhändertagande av vissa produkter och förpackningar.

5.2.1 Förpackningar och returpapper

Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB har till uppgift att samordna drift och skötsel av insamlingsystemet för förpackningar till 1 jan 2024. Tidningar och returpapper övergick till att bli ett kommunalt ansvar 1 jan 2022 och insamlingsansvaret för utsorterade förpackningar övergick till kommunen 1 jan 2024. I Ekerö kommun finns för närvarande 15 kompletta återvinningsstationer, placerade vid affärer och särskilda knutpunkter.

Vid återvinningsstationerna finns behållare för tidningar, pappers-, glas-, metall- och plastförpackningar. På vissa stationer finns textilinsamling, men de sköts av extern aktör.

5.2.2 Bilar och däck

Svensk Däckåtervinning AB har till uppgift att organisera insamlingen och återvinningen av uttjänta däck. I dagsläget återvinns närmare 100 procent av däcken. Privatpersoner hänvisas till bilverkstäder som tar emot däck utan extra kostnad, men då har verkstäderna rätt att ta ut en mindre avgift för demontering. Däck kan även lämnas på Skå återvinningscentral.

Producentansvaret för bilar innebär bland annat att en producent, utan ersättning, ska ta emot en uttjänt bil eller anvisa lämpliga ställen för mottagning. Inom Ekerö kommun finns inget mottagningsställe för uttjänta bilar utan kommuninvånarna hänvisas till bildemonteringsföretag utanför kommunen.

5.2.3 Elavfall och batterier

Producentansvar för elektriska och elektroniska produkter omfattar alla företag som importerar samt tillverkande företag i Sverige som säljer sina produkter på den svenska marknaden. Skyldigheterna att ta hand om avfallet skiljer sig lite åt mellan produkter som har kommit ut på marknaden före den 13 augusti 2005 (så kallat historiskt avfall) och produkter som har kommit ut på marknaden efter 13 augusti 2005 (så kallat nytt avfall).

För det historiska avfallet tar producenterna ett kollektivt ansvar medan för det nya avfallet är det möjligt för de enskilda producenterna att själva ansvara för lämpligt insamlingsystem och omhändertagande. Elavfall samlas in vid Skå återvinningscentral men kan även hämtas genom budning eller i samband med tömning av miljöbox.

Producentansvaret för batterier innebär att producenterna ansvarar för insamling och återvinning av alla batterier, såväl inbyggda som lösa oavsett vikt, typ eller användningsområde. Lagstiftningen ställer även krav på återvinningsgrad, märkning, och gränsvärden för tungmetallerna bly och kadmium. I Ekerö kommun sker insamling av batterier via batteriholkar som är placerade runt om i kommunen, bland annat på återvinningsstationer. Batterier kan även lämnas på Skå återvinningscentral eller i samband med tömning av miljöbox.

El-Kretsen driver ett rikstäckande system för insamling och återvinning av elektriska och elektroniska produkter, inklusive batterier. Insamlingsystemet kallas el-retur och drivs i samarbete med landets kommuner, däribland Ekerö kommun.

5.3 Övrigt avfall

Kunskap om hanteringen av verksamhetsavfallet i Ekerö kommun saknas. Översiktligt handlar det framförallt om två källor till verksamhetsavfall: företag vid Skå återvinningscentral samt Roslagsvatten ABs avloppsreningsverk. Ekebyhovs avloppsreningsverk behandlar slam från enskilda avlopps-anläggningar samt övriga privata och kommunala reningsverk. Den restprodukt som bildas vid rening av avloppsvatten, slam, mellanlagras på en slamplatta vid Skå återvinningscentral innan det sprids på åkermark i kommunen i ett samarbete med lokala markägare och bönder.

6 Anläggningar för hantering av avfall från Ekerö kommun

I det följande beskrivs översiktligt de viktigaste anläggningarna som nyttjas för hantering av avfall från Ekerö kommun.

6.1 Anläggningar i kommunen

I Ekerö kommun finns tre anläggningar som nyttjas av den kommunala avfallshanteringen: Skå återvinningscentral, Ekebyhovs avloppsreningsverk samt Wiggeby Jordbruk AB.

6.1.1 Ekebyhovs avloppsreningsverk

På Ekebyhovs avloppsreningsverk tas slam från enskilda avlopp emot för behandling.

6.1.2 Skå återvinningscentral

På Skå återvinningscentral tas grovavfall mm som faller under det kommunala- och producentansvaret emot. I Tabell 6 redovisas mottagna mängder år 2022 vid Skå återvinningscentral.

6.1.3 Wiggeby Jordbruk AB

På Wiggeby Jordbruk AB behandlas trädgårdsavfall från Ekerö kommun. Avfallet krossas och komposteras för tillverkning av jord alternativt tillverkning av bränsleflis.

Fraktion	Mängd
Blandpapper	320
Brännbart Plast förbränning	139
Brännbart, Stoppade Möbler & textilier	753
Däck med fälg	23
Däck utan fälg	21
Kläder (all insamling i kommunen)	109
Kommunkrot	457
Konstruktionsmtrl, jord & Sten	562
Plast materialåtervinning	136
Tryckimpregnerat träavfall	375
Träavfall	1319
Trädgårdsavfall	1 068
Deponi Glas & Isolering	417
Gips	139
Total	5838

Tabell 6 Totala mängder avfall mottagna på Skå återvinningscentral, ton 2022 (inkl textilsamling på alla ävs)..

Bilaga 2

Avfallsanläggningar i Ekerö kommun

1 Inledning

I denna bilaga redovisas uppgifter om anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall som finns i kommunen, som är tillstånds- eller anmälningspliktiga enligt förordningen (1998: 899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

2 Avfallsanläggningar i Ekerö kommun

I Tabell 1 anges anläggningar för hantering av avfall som bedöms kunna vara av mer än marginell betydelse för avfallshanteringen i kommunen genom att avfall från ett flertal verksamhetsutövare och/eller avfall i större omfattning hanteras på anläggningarna.

Anläggning/ Namn	Lokalisering	Typ av avfall som hanteras
Skå återvinningscentral	Skå industriområde	Farligt avfall
Skå omlastningsstation	Skå industriområde	Kärlavfall, hushållsavfall och grovavfall
Slamplatta	Skå industriområde	Slam
Löten	Munsö	Schaktmassor
Wiggeby Jordbruk AB	Wiggeby Jordbruk AB, Färingsö	Organiskt material
Office Recycling AB	Barkarby 3:1	Källsorterat avfall, sekretesspapper, elektronik m m

Tabell 1 Tillstånds- eller anmälningspliktiga avfallsanläggningar i Ekerö kommun.

Bilaga 3

Mål och lagstiftning nationellt och inom EU

1 Inledning

I denna bilaga beskrivs lagstiftning, mål och strategier som varit av betydelse vid framtagande av mål och åtgärder i avfallsplanen 2024-2031. En sammanställning av de viktigaste lagarna, målen och bestämmelserna som gäller på avfallsområdet redovisas och några aktuella förändringar av lagstiftningen beskrivs.

2 EU:s direktiv och förordningar

Till grund för den nationella avfallslagstiftningen finns bland annat EU:s avfallsdirektiv¹, som anger ramarna för medlemsländernas avfallshantering.

Ett direktiv föreskriver vilket resultat medlemsländerna ska uppnå och ska införlivas i respektive medlemslands lagstiftning, men lämnar till de enskilda länderna att avgöra hur det ska uppnås och hur den egna lagstiftningen behöver anpassas.

Det finns flera EU-direktiv som kan påverka avfallshanteringen på olika sätt, men följande direktiv är de som närmast styr verksamheten:

- Direktivet om avfall (2008/98/EG) beslutades 2008 och reviderades senast 2018. Målet med ändringarna var bland annat minskade avfallsmängder, ökad återanvändning av produkter, ökad återvinning samt en förbättrad avfallshantering.
- Direktivet om deponering av avfall (1999/31/EG) beslutades i april 1999 och bestämmelserna har införlivats i svensk lagstiftning i form av förordning om deponering av avfall och Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, som i stort följer EU:s deponeringsdirektiv.
- Direktivet om förbränning av avfall (2000/76/EG) beslutades år 2000 och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordningen om avfallsförbränning och Naturvårdsverkets föreskrifter om avfallsförbränning.
- Direktivet om förpackningar och förpackningsavfall (1994/62/EG) beslutades 1994 och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordning om producentansvar för förpackningar.
- Direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk eller elektronisk utrustning beslutades 2012 (2012/19/EU) och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordning om producentansvar för batterier samt producentansvar för elektriska och elektroniska produkter.
- Direktivet om batterier och ackumulatörer (2020/21:FPM65)

Direktivet om avfall, som nämns ovan, innebär att medlemsländerna ska arbeta för att sambandet mellan ekonomisk tillväxt och negativ miljöpåverkan från avfallsproduktion ska brytas. Direktivet vill att medlemsländerna ska uppmuntra källsortering genom separat insamling och EU:s avfallshierarki har lyfts in, vilket ger den större tyngd. Avfallsdirektivet anger också att det ska finnas en nationell avfallsplan för respektive medlemsland.

Utöver ovanstående direktiv påverkas avfallsplaneringen av direktiv om miljöbedömning av planer och program², vilket är inarbetat i den svenska miljöbalken och förordningen om miljökonsekvensbeskrivning.

En EU-förordning som har trätt i kraft gäller direkt och lika i alla medlemsländer som en del av den nationella lagstiftningen. De EU-förordningar som hittills finns beslutade och som reglerar avfallshanteringen är EU-förordningen om avfallsstatistik³ samt EU-förordningar som reglerar transporter av avfall, inklusive export av avfall⁴. Det finns dock angränsande EU-förordningar som berör vissa delar av avfallshanteringen, till exempel EU-förordningen om säker förvaring av kvicksilver⁵.

¹ Direktiv om avfall (2008/98/EG), senast ändrad 2018/851
² Direktiv 2001/42/EG om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan
³ Förordning nr 2150/2002 om avfallsstatistik
⁴ Förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall samt Förordning (EG) nr 801/2007 om export för återvinning av visst avfall
⁵ Förordning (EG) nr 1102/2008 om exportförbud för metalliskt kvicksilver och vissa kvicksilverföreningar och kvicksilverblandningar och säker förvaring av metalliskt kvicksilver

2.1 EU:s Avfallshierarki

EU har beslutat om en så kallad avfallshierarki⁶, eller avfallstrappa, som även har införts i 15 kapitlet miljöbalken och styr hur avfallet tas omhand i Sverige.

Avfallstrappan består av fem steg, som alla representerar olika behandlingsmetoder för avfall, där strävan mot det översta trappsteget är centralt, se Figur 1.

1. Förebyggande – Förebygga att avfall uppstår och därmed minimera mängden avfall. Köp och tillverka mer hållbara produkter och reparera istället för att slänga. Konsumera i högre utsträckning tjänster och upplevelser istället för varor.

2. Återanvändning – Det en person inte behöver längre kan någon annan ha nytta av. Sälj eller ge bort istället för att kasta.

3. Materialåtervinning – Återvinna material för att göra nya produkter av. Ett minskat behov av att utvinna nytt råmaterial sparar energi och vår natur.

4. Energiåtervinning – En stor del av det som inte går till återanvändning eller kan materialåtervinnas går till förbränning. Ur det som förbränns utvinns energi och värme.

5. Deponering – Om inget av alternativen ovan är möjliga är sista utvägen att deponera avfallet.

Figur 1 EU:s avfallshierarki – Avfallstrappan (Källa: Avfall Sverige)

3 Nationella lagar och förordningar

De lagar som styr den kommunala avfallshanteringen och hanteringen av hushållsavfall är framförallt miljöbalken med tillhörande förordningar, bland annat avfallsförordningen och förordningarna om producentansvar. Anläggningsägare berörs dessutom av bland annat förordningen om deponering av avfall och förordningen om avfallsförbränning.

Insamling av matavfall och biologisk behandling med syfte att återföra mullämnen och näringsämnen till åkermark påverkas även av lagstiftning för skydd av mark och minskad risk för smittspridning till djur och människor.

Tillsynen enligt miljöbalken utövas av kommunens miljönämnd, eller av Länsstyrelsen. Naturvårdsverket är central myndighet när det gäller avfallsfrågor.

Avfallshanteringen påverkas även av annan lagstiftning, till exempel:

- Plan- och bygglagen där det bland annat ställs krav på kommunala översiktsplaner och att hänsyn tas till var nuvarande och framtida avfallsanläggningar samt nedlagda deponier finns. I plan- och bygglagen⁷ finns särskilda bestämmelser om rivning. När en fastighet rivs ska en rivningsplan göras för att redovisa hur rivningsmaterial ska tas om hand och farligt avfall ska särskilt beaktas.
- Arbetsmiljölagen⁸ och tillhörande förordningar och föreskrifter. Det är viktigt att arbetsmiljöfrågorna ingår som en naturlig del i avfallsarbetet.
- Lagen om transport av farligt gods⁹ med tillhörande förordning och MSB:s föreskrifter reglerar bland annat transporter av farligt avfall.
- Lagen om offentlig upphandling¹⁰.

⁶ Direktiv om avfall (2008/98/EG)

⁷ Plan- och bygglag (2010:900)

⁸ Arbetsmiljölagen (1977:1160)

⁹ Lag om transport av farligt gods (2006:263)

¹⁰ Lag om offentlig upphandling (2007:1091)

¹¹ Miljöbalk (1998:808)

3.1 Miljöbalken

Den övergripande lagstiftningen är miljöbalken¹¹ som trädde i kraft 1999. I balkens andra kapitel finns de s.k. allmänna hänsynsreglerna som gäller för alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd. Regler om avfall och producentansvar finns främst i miljöbalkens kapitel 15 och i olika förordningar utfärdade med stöd av balken.

Miljöbalkens kapitel 15 handlar om avfall och producentansvar. Utgångspunkten är att avfall ska hanteras på ett sådant sätt att det inte uppkommer olägenhet ur hälso- eller miljöskyddssynpunkt. Kommunen ansvarar för transport och behandling av avfall som omfattas av 15 kapitlet 20 § miljöbalken. I kapitel 15 finns också bestämmelsen att det är förbjudet att skräpa ner i naturen eller på annan plats dit allmänheten har insyn.

Kravet på en kommunal renhållningsordning med avfallsplan och avfallsföreskrifter finns i miljöbalkens kapitel 15. Varje kommun ska ha en renhållningsordning och den ska antas av kommunfullmäktige. Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall som uppkommer inom kommunen och åtgärder för att minska mängden avfall och dess farlighet, se vidare i avsnitt 7.

3.2 Avfallsförordningen

I avfallsförordningen¹² finns bestämmelser om hantering av avfall samt beskrivning av vad som är avfall. Avfallsförordningen reglerar även hanteringen av farligt avfall. I avfallsförordningen finns också bestämmelser om tillståndsplikt för transport av avfall och om uppgiftsskyldighet för den som ger upphov till eller yrkesmässigt transporterar annat avfall än hushållsavfall.

¹¹ Miljöbalk (1998:808)

¹² Avfallsförordning 2020:614

3.3 Förordningar om producentansvar

För vissa avfallsslag har producenterna ansvar för insamling och omhändertagande. För dessa har förordningar tagits fram.

- Förordning om producentansvar för däck (1994:1236)
- Förordning om producentansvar för bilar (1997:788)
- Förordning om producentansvar för glödlampor och vissa belysningsarmaturer (2000:208)
- Förordning om producentansvar för förpackningar (2022:1274)
- Förordning om batterier (2008:834)
- Förordningen om producentansvar för läkemedel (2009:1031)
- Strålskyddsförordning (2018:506)
- Förordning om producentansvar för elutrustning (2022:1276)

3.4 Aktuella förändringar av lagstiftningen

Från och med år 2022 omfattades inte längre returpapper av reglerna för producentansvar. Hantering av returpapper ingår istället i kommunernas ansvar.

Under år 2022 har det att beslutas om nya regler för insamling av förpackningar. Kommunerna ska ta över ansvaret för insamlingen av förpackningar från hushåll från och med år 2024, men det ekonomiska ansvaret ska ligga kvar hos producenterna.

Från och med år 2023 kommer kommunerna att ansvara för hantering av bygg- och rivningsavfall som inte uppstått i yrkesmässig verksamhet.

4 Miljömål inom EU

Styrmedel och åtgärder på avfallsområdet utvecklas idag i många fall gemensamt inom EU. Målsättningar och strategier på övergripande europeisk nivå är av stor betydelse eftersom det finns direkta kopplingar till den svenska miljöpolitiken. Ett exempel är EU:s sjätte miljöhandlingsprogram¹³ där det anges att förebyggande av avfall och avfallshantering är ett av fyra prioriterade områden. Programmets främsta mål är att sambandet mellan ekonomisk tillväxt och negativ miljöpåverkan från avfallsproduktion ska brytas, vilket tas upp i direktivet om avfall.

EU:s strategi inom avfallshanteringen bygger på följande tre principer:

1. Förebygga uppkomsten av avfall och minska farligheten hos det avfall som uppstår.
2. Återanvändning och återvinning av det avfall som uppstår.
3. Förbättrad miljösäker energiutvinning och i sista hand deponering med noggrann övervakning av miljöpåverkan.

I EU-direktivet för avfall finns bland annat följande mål för medlemsländerna:

- Till år 2025 ska 55 % av summan av papper, glas, metall och plast i avfall från hushåll och liknande avfall återanvändas eller återvinnas. Målnivån för 2030 är 60% och 2035 65%.
- Till år 2025 ska 70 % av bygg- och rivningsavfall återanvändas eller återvinnas.
- Till 2024 ska medlemsländerna anordna separat insamling av biologiskt nedbrytbart avfall, om det inte återvinns genom att komposteras i hemmet.
- Till 2025 ska medlemsländerna anordna separat insamling av textilier liksom av farligt avfall.

I december 2015 presenterade EU-kommissionen ett paket om cirkulär ekonomi. Paketet innehöll en handlingsplan och ett förslag om revidering av avfallslagstiftningen.

I mars 2020 antogs en ny handlingsplan för cirkulär ekonomi som en del i Den gröna given. Den nya handlingsplanen har den tidigare som utgångspunkt och innehåller steg mot att hållbara produkter blir norm på marknaden.

¹³ Miljö 2010: Vår framtid. EU:s sjätte miljöhandlingsprogram

5 Nationella och regionala miljömål

Miljövalitetsmålen är centrala för miljöarbetet i Sverige, men andra aktuella exempel på arbete på nationell nivå och som syftar till att förebygga avfall är projekt inom EU-kommissionen och branschorganisationen Avfall Sveriges arbete med förebyggande av avfall. Avfall Sverige har visionen – *Det finns inget avfall.*

Organisationen verkar genom kunskap, erfarenhet och utifrån ett samhällsansvar, direkt och indirekt, för att inget onödigt konsumeras och för att allt kommer till optimal nytta och att skapa en stark och tydlig trend uppåt i avfallshierarkin.

Avfall Sverige kompletterar visionen och det långsiktiga målet med 25/25-målet. Det betyder att till år 2025 ska mat- och restavfallet minska med 25 procent, jämfört med år 2015. EU-kommissionens projekt ”Europa minskar avfallet”¹⁵ syftar till att minska avfallet i hela Europa. Naturvårdsverket samordnar den svenska delen av projektet tillsammans med Avfall Sverige.

5.1 Nationella miljö kvalitetsmål och etappmål

Riksdagen har antagit 16 nationella miljö kvalitetsmål¹⁶. Målen ska styra verksamhet i Sverige mot en hållbar utveckling för att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer en god och hälsosam livsmiljö.

Målen vilar på fem grundläggande värden som syftar till att:

1. Främja människors hälsa.
2. Värna om den biologiska mångfalden och naturmiljön.
3. Ta tillvara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena.
4. Bevara ekosystemets långsiktiga produktionsförmåga.
5. Trygga en god hushållning med naturresurserna.

Miljö påverkan från avfallshanteringen berör främst miljö kvalitetsmålen nedan, inklusive deras etappmål som anger steg på vägen.

- God bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö

Avfall är en del av miljö kvalitetsmålet ”God bebyggd miljö”. Åtgärder inom avfallsområdet påverkar även möjligheterna att nå andra miljö kvalitetsmål.

¹⁵ Källa: <http://www.avfallsverige.se/fakta-statistik/forebyggande/europa-minskar-avfallet/> (2023-08-18)

¹⁶ Källa: <http://www.sverigemiljomal.se/miljomalen> (2023-08-18)

¹⁷ Källa: www.avfallsverige.se/aktuellt/nyheter/nya-etappmal (2023-08-18)

Etappmålen som rör avfallsområdet är formulerade så här¹⁷:

- **Ökad utsortering och biologisk behandling av matavfall**
Senast år 2023 ska minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och biogas tas tillvara.
- **Mer bygg- och rivningsavfall materialåtervinns och förbereds för återanvändning**
Förberedande för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt bygg- och rivningsavfall, med undantag av jord och sten, ska årligen fram till 2025 uppgå till minst 70 viktprocent.
- **Öka andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning**
Senast 2025 ska förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ha ökat till minst 55 viktprocent, 2030 till minst 60 viktprocent och 2035 ha ökat till minst 65 viktprocent.
- **Matsvinnet ska minska mätt i mängd livsmedelsavfall**
Matsvinnet ska minska så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från 2020 till 2025.

Ett av de tidigare delmålen till miljö kvalitetsmålen berörde återföring av näringsämnen från avlopp och bedöms fortfarande vara aktuellt i avvaktan på att ett eventuellt nytt mål som berör denna fråga beslutas.

Delmålet lyder:

- *År 2015 tas minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp tillvara och återförs till produktiv mark, varav minst hälften återförs till åkermark.*

Till miljö kvalitetsmålet ”Begränsad klimatpåverkan” hör ett etappmål om 63 procent lägre utsläpp av växthusgaser år 2030 jämfört med 1990, för verksamheter som inte omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter.

Inom området farliga ämnen har regeringen beslutat om flera etappmål, som i hög grad bidrar till möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålet ”Giftfri miljö” men även påverkar möjligheterna att nå andra miljö kvalitetsmål.

Det mål som är mest relevant för avfallsbranschen är:

- *Senast år 2030 ska utsläpp av dioxin från punktkällor vara kartlagda och minimerade.*

Regionala mål

Länsstyrelsen har en samordnande roll i det regionala arbetet med miljömålen och arbetar tillsammans med kommuner, näringsliv, frivilliga organisationer och andra aktörer för att miljömålen ska få genomslag i länet och miljön ska bli bättre. Länsstyrelsen följer också upp hur miljöarbetet går.

6 Nationell avfallsplan

Alla EU:s medlemsländer ska enligt avfallsdirektivet ha en nationell avfallsplan. Länderna ska också ta fram särskilda nationella program för förebyggande av avfall. I Sverige har Naturvårdsverket ansvar för att ta fram den nationella avfallsplanen och programmet för förebyggande av avfall.

Sedan november 2018 är planen och programmet samlat i ett gemensamt dokument, "Att göra mer med mindre – Sveriges avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018–2023".

Sveriges nationella avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018–2023 skiljer sig från tidigare plan och program genom att den inte innehåller några förslag på nya mål eller nya åtgärder för olika aktörer och inte heller goda exempel. Istället fokuseras på att beskriva den inriktning som är fastslagen politiskt genom mål, styrmedel och åtgärder samt pågående arbete och analys av den nuvarande situationen.

7 Naturvårdsverkets föreskrifter om innehåll i kommunal avfallsplan

Avfallsplaneringen styrs av Naturvårdsverkets föreskrifter om innehåll i kommunal avfallsplan¹⁹. I dessa föreskrifter finns angivet vilka uppgifter en avfallsplan ska innehålla, se punktlista nedan.

- Avfallsplanens syfte ska beskrivas.
- Mål och åtgärder ska utgå från de nationella miljökvalitetsmålen, etappmålen samt andra relevanta mål, strategier och planer.
- Mål och åtgärder för nedskräpning ska ingå.
- Kommunerna ska redovisa de styrmedel man planerar att använda för att implementera mål och åtgärder.
- Kommunen ansvarar för både kommunalt avfall (det som fram till den 1 augusti 2020 benämns hushållsavfall) och avfall som uppkommer i kommunens egna verksamheter.
- Föreskrifterna innehåller krav om att bedöma behovet av ändringar i insamlingssystem och anläggningar för att hantera framtida förändrade avfallsflöden och bättre koppla ihop fysisk planering med avfallsplanering.
- Från den 1 augusti 2020 införs en skyldighet för kommunerna att lämna information till hushållen om avfallsförebyggande åtgärder, och en skyldighet för kommunerna att underrätta Naturvårdsverket om avfallsförebyggande åtgärder.

¹⁹ Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner om förebyggande och hantering av avfall NFS 2020:6

Bilaga 4

Lokala mål och strategier i Ekerö kommun

1 Inledning

Ekerö kommun har ett flertal lokala mål och strategier, varav några med tydlig koppling till avfallshantering. Dessa mål och strategier har i varierande omfattning beaktats vid framtagande av visionen samt mål och åtgärder i avfallsplanen 2024-2031.

Visionen är ett tydligt exempel på att utgångspunkten för avfallshantering i tidigare avfallsplaner varit att verksamheten ska vara långsiktig med resurshushållning, miljö och god service i fokus. Detta har också resulterat i ökad kunskap om avfallshanteringen, ökad återanvändning samt förbättrad arbetsmiljö för personalen, se uppföljning av avfallsplan 2016-2023 i bilaga 5.

2 Politisk plattform 2023-2026

Kommunfullmäktige beslutade i december 2022 att notera Mälaröalliansens politiska plattform 2023-2026¹ som inriktning för de kommunala verksamheterna under mandatperioden.

Den politiska plattformen omfattar följande utdrag vad gäller avfall:

Avfall är resurser som kan användas flera gånger. Att minimera avfallsmängderna genom att dela, laga, byta och låna produkter ger stora klimatvinster. Målet är att ställa om samhället mot en resurseffektiv och cirkulär ekonomi.

Utveckla Skå ÅVC för återbruk och återvinning och förbättra tillgängligheten.

Ekerö kommun ska vara en förebild i klimatomställningen och ta vårt gemensamma ansvar för att Sverige når målen enligt Parisavtalet. Vi behöver bland annat arbeta med klimatsmart och grön upphandling, laddinfrastruktur, energieffektivisering, matsvinn och elproduktion.

Vid tätortsbebyggelse ska vi ha höga krav på hållbarhet m.m.

3 Verksamhetsmål

Kommunens verksamhetsmål beskrivs nedan:

- 1. Service och bemötande** – Ekerö kommuns invånare, företagare och andra intressenter ska uppleva en hög servicegrad och ett gott bemötande i sina kontakter med kommunen.
- 2. Hållbar utveckling** – Kommunen ska verka för minskad klimatpåverkan genom effektivare energianvändning och transporter samt för att säkerställa att naturresurser, mark, vatten, natur och kulturmiljövärden nyttjas på ett långsiktigt hållbart sätt.
- 3. Samhällsutveckling** – Ekerö kommun ska utvecklas med försiktighet och omtanke och bevara sin nuvarande karaktär. Ekerös expansion ska ske på ett sådant sätt att varken miljövärden, kulturvärden eller framtida utveckling äventyras. Samhällsplaneringen ska gynna kollektivtrafiken och förbättra infrastrukturen.

4 Upphandlingspolicy

Den kommunala upphandlingspolicyn² kan påverka avfallshanteringen och möjligheten att uppnå avfallsplanens mål. Framförallt eftersom att all drift inom avfallsområdet upphandlas i Ekerö kommun. Enligt upphandlingspolicyn skall hållbar utveckling beaktas i varje upphandling.

Ekerö kommun ska i sin upphandlingsverksamhet verka för en hållbar utveckling ur ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv. Det innebär att relevanta och kontrollerbara krav inom respektive område ska ställas i varje upphandling.

¹ Mälaröalliansen i Ekerös politiska plattform 2023-2026

² Upphandlingspolicy för Ekerö kommun, KS 10/197

5 VA-plan

I Ekerö kommuns VA-plan³ finns tydliga kopplingar till den del av avfallsverksamheten som handlar om hantering av slam och det kommer att införlivas i nästa översiktsplan. Slam från enskilda små avlopp behandlas idag i Ekebyhovs avloppsreningsverk och kan påverka möjligheten att nå VA-planens målsättning.

Vid ett flertal hamnar för fritidsbåtar finns sugmöjligheter för avlopp, vilket leds till sluten tank eller den allmänna VA-anläggningen. I kommunens VA-plan står det:

Kommunen ska verka för en god resurshushållning och ökat kretslopp i VA-verksamheten. Mängden förbrukad energi ska minimeras, mängden utvunnen biogas ska optimeras och andelen näringsämnen som utnyttjas för biologisk produktion ska vara så hög som möjligt.

3 VA-plan för Ekerö kommun, (VA = vatten och avlopp), KS 12/135 (upptaderad 2020-04-30)

Bilaga 5

Uppföljning av avfallsplan 2016-2023

Uppföljning av målen i Avfallsplan 2016–2023

I avfallsplanen (2016-2023) fanns 9 mätbara mål, till dessa fanns 35 konkreta åtgärder som kommunen jobbat med för att uppnå de satta målen (13 åtgärder ligger på andra enheter än Tekniska Enhetens avfallsverksamhet).

20% av åtgärderna är röda, dvs saker som inte har påbörjats under planperioden. 5 av 9 mål är gröna, resten är gula. De 4 mål som inte är uppfyllda bedöms alltså inte som röda eftersom trenden inom målområdet ser positivt ut. Flera mål var också ambitiösa och inte så lätta att uppnå, tex att kommunen ska minska mängden mat- och restavfall per invånare (vilket har stark koppling till folks beteende och allmän samhällsutveckling och därmed svårt för kommunen att påverka).

Ett annat mycket ambitiöst mål var att 80% av allt matavfall ska samlas in för rötning/ kompostering.

Målområde 1 - God service

Målområde **God service** omfattar god service för den som lämnar avfall och kostnadseffektivitet i avfallsverksamheten. Avfallshanteringen ska vara tillgänglig, lätt att förstå och kännetecknas av enkelhet. Den ska också vara attraktiv och det ska vara lätt att göra rätt.

Mål

Minst 90% av abonnenterna ska uppleva avfallshanteringen som en god service¹. Detta ska avse ett sammanfattande omdöme om kommunens avfallshantering:

SCB:s medborgarundersökning 2021, 507 svar av 1 200 utvalda utgång	Här meddelade 93% att de var positiva gällande tömning sopkärl, 82% positiva till ävs-systemet och 78% positiva till utbudet av ÄVC. En enkel sammanvägning ger drygt 84%	●
--	---	---

OBS: Enligt tidigare enkät från 2013 låg kommunen på 80% kundnöjdhet, och en enkät utskickad mha Prifloat 2017 visade på 83% kundnöjdhet.

Åtgärder	Fokus	Tidplan	Kommentar vid måluppföljning	Ansvar	Bedömning 2021 nov
a) Informera om avfallshantering	<ul style="list-style-type: none"> - Ta fram en kommunikationsplan för avfallsverksamheten. - Se över allt informationsmaterial. - Uppdatera hemsidan. 	2017 tas kommunikationsplan fram. Därefter kontinuerligt arbete.	<p>AV har gjort mindre kommunikationsplaner vid varje tillfälle då något viktigt ska kommuniceras. Detta har ansetts uppfylla syftet.</p> <p>Hemsida och övrigt infomaterial uppdaterat</p>	TN/AV	
b) Samarbeta med skola	<ul style="list-style-type: none"> - Samarbeta med miljöutbildare för skola och förskola. - Bereda möjlighet för skolklasser att besöka Skå återvinningscentral. 	Kontinuerligt	Denna typ av insatser har inte genomförts. Skolor har inte längre specifika miljöutbildare, och pandemin har också försvårat saken.	TN/AV	
c) Se över kundhanteringssystem	<ol style="list-style-type: none"> 1 Utreda uppgradering av kundhanteringssystem. 2 Utreda tilläggstjänster för kundhanteringssystem, till exempel tömningsregistrering för insamling av kärlavfall och slam. 	2016-2020	<ol style="list-style-type: none"> 1 Uppgradering har skett från Winsam till Future. 2 Tömningsregistrering för kärlavfall är införd. 	TN/AV	
d) Förbättra funktion och undersöka tillgänglighet hos befintlig återvinningscentral och omlastningsstation	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utreda inpasseringssystem. 2. Anpassa bemanning efter behov. 3. Inkludera avfallshantering i detaljplan för Skå Industriområde. 4. Hårdgöra omlastningsstation och säkerställa dagvattenhantering. 5. Utveckla omlastning av kärlavfall 6. Undersöka mottagandet av verksamhetsavfall (tex. bygg- och rivningsavfall) 	2016-2023	<ol style="list-style-type: none"> 1. Efter utredning togs passerkort bort. Företagsfakturerering ersattes av automatisk fakturering baserat på regnummer. 2. Entreprenören är flexibla och tar vid behov in extrapersonal. 3. Detaljplanen för Skå hänger på att slamlagringen upphör, vilket nu är möjligt. Detaljplanen är dock inte prioriterad. 4. Klart 5. Omlastning sker nu med hjullastare och är inte längre beroende av kompressor 6. Automatisk fakturerering är införd, som är kompletterad med möjlighet till manuell fakturering. 	TN/AV	
e) Se över kundtjänsten för slamabonnenter	Utreda om Ekerö kommun ska ta över kundtjänsten för slamabonnenter	Inför nästa upphandling	Nu är kundtjänsten överförd till ett kommunalt bolag som heter Roslagsvatten (RV).	TN/AV	
f) Utreda kostnads-effektiviteten i avfalls-verksamheten	I samband med budgetarbete se över kostnadseffektiviteten i avfallsverksamheten.	2016 och därefter årligen	I våra konkurrensutsatta avtal finns kostnadseffektivitet (utgör ca 95% av kostnaderna), övriga ej konkurrensutsatta avtal (tex med Roslagsvatten) har varit svåra att bedöma.	TN/AV	
g) Uppdatera "Råd och anvisningar för avfallsutrymmen och transportvägar"	Ajourhållning av skriften "Råd och anvisningar för avfallsutrymmen och transportvägar".	2016 och därefter vid behov	Klart	TN/AV	
h) Reservera mark för framtida avfallsverksamhet	<ul style="list-style-type: none"> - Använda "Råd och anvisningar för avfallsutrymmen och transportvägar" Säkerställa att mark och utrymmen reserveras i samband med förtätning av bostadsområden, exploatering och utveckling av områden.² 	Kontinuerligt	Skriften Råd och anvisningar är allmänt känd och används. Reservation av ytor för avfallshantering borde prioriteras mer.	KS/ Stark	

² Riktvärde: Vid detaljplaner med bostäder i flerfamiljshus (inkluderar även radhus och kedjehus) ska avfallshantering med hämtning av kärlavfall och källsortering planeras för i gemensamma lättillgängliga utrymmen.

Målområde 2 - Förebygga och återanvända

Målområde **Förebygga och återanvända** omfattar avfallsminimering i alla led genom resurshushållning och återanvändning. Avfall förebyggs genom information och möjlighet till återanvändning. Förhoppningen är att fler produkter lämnas till återanvändning och invånarna i Ekerö kommun väljer begagnat framför nytt.

Mål

Mängden insamlat avfall per invånare och år ska minska jämfört med 2014 ³	De pandemipåverkade åren 2020 och 2021 ökade ffa insamlade grovavfallsmängder. 2022 har både grovavfall och restavfall minskat rejält och möjligen anslutit igen till en långsiktigt sjunkande trend.	
--	---	---

³ Baseras på inskickad statistik från anlitade entreprenörer.

Avfallsstatistik	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mat- o restavfall	5648	5707	5768	5789	5521	5379	5497	5555	5384
Grovavfallskampanj	193	222	160	150	-	-	-	-	-
Farligt Avfall ÅVC	82	115	106	113	111	114	123	123	52
SKÅ ÅVC	5799	6131	5675	5936	6014	6318	7500	6960	5728
TOT	11 722 ton	12 179	11 709	11 988	11 646	11 811	13 120	12 638	11 164
Kommunalt avfall/inv Kärlavfall + ÅVC + FA exkl slam och producentansvar	439 kg/inv	451	430	432	411	417	455	434	383
Elavfall ÅVC (producentansvar)	15	14	13	13	12	11	12	11	10
Klädinsamling	2,8 kg/inv	2,9	2,6	2,8	2,9	3,6	4,1	4,1	3,8
Inlämnat på ÅVS	91 kg/inv	81	81	78	84	90	89	87	81
Folkmängd	26 698 inv	26 984	27 250	27 696	28 308	28 363	28 806	29 088	29123

Åtgärder	Fokus	Tidplan	Kommentar vid måluppföljning	Ansvar	Bedömning
a) Informera om återanvändning och resurshushållning	<ol style="list-style-type: none"> Information i samband med annan information Medverka i olika kampanjer 	Kontinuerligt	<ol style="list-style-type: none"> Vid tex infoutskick om nya taxor har även annan info om tex källsortering bifogats. Matavfallskampanjen (samarbete mellan stockholm kommuner) 	TN/AV	
b) Vidareutveckla konceptet återbruk	<ol style="list-style-type: none"> Utveckla "Återbruket" på Skå återvinningscentral Utveckla klädinsamling Utreda fler återbruk 	2018-2023	<ol style="list-style-type: none"> Försök med bemanning har gjorts, men det har blivit för dyrt Emmaus kompletterar med textilinsamling utplacerade på ävs Har fallit på samma sak som nr 1. På ÅVC finns i alla fall allmän bemanning 	TN/AV	
c) Minska mängden matsvinn	<ul style="list-style-type: none"> Genomföra projekt inom kommunala verksamheter avseende minskat matsvinn. 	2016-2023	Man genomför 2 sk matsvinnveckor per år då svinnet uppmärksammas och mäts. Man har legat på -30% sedan 2019.	BUN/Mat	
d) Ställa miljökrav i upphandlingar	<ul style="list-style-type: none"> Tydliggöra att arbete med förebyggande av avfall är viktigt vid upphandlingar där det är möjligt 	Kontinuerligt	Upphandlingsenheten ställer alltid miljökrav i upphandlingar där det är relevant och möjligt. De enskilda miljökraven måste alltid tas fram gemensamt med den upphandlande verksamheten.	KS/Upp	

3 Målområde 3 - Avfall en resurs

Målområdet **Avfall en resurs** innebär att avfallet är rätt sorterat och kan därför behandlas efter sina egenskaper. Detta bidrar till god resurshushållning och kostnadseffektivitet i avfallsverksamheten.

3.1 Mål

Mängden felsorterat avfall, till exempel grovavfall, förpackningar och returpapper, i kärlavfallet per hushåll och vecka ska minska jämfört med 2012 års nivå.	Plockanalyser 2016, 2018 och 2022 är i stort sett jämförbara. Analysen 2012 gjordes på ett annat fastighetsunderlag.	●
--	--	---

Plockanalyser ger följande utveckling av ”felsorterat” avfall iform av förpackningar och returpapper (ej fuktkorrigerade värden) i restavfallet:

Kg/hushåll och vecka	2012	2016	2018	2022
Villor	2,2	1,54	2,14	1,44
Lägenheter	2,2	2,51	1,86	1,29

3.2 Mål

<p>Insamlingsgraden av förpackningar och returpapper ska senast 2020 minst motsvara lagstiftade målnivåer för materialutnyttjande. Papper 65%, glas 70%, metall 90%, plast 30%, returpapper 65%.</p> <p>Observera att målet inkluderar returpapper, så även om senare förordningar bara handlar om förpackningar så utvärderas målet inklusive returpapper.</p> <p>I förordning om producentansvar förpackningar 2018:1462 (började gälla 2020-08-01) anges att 65% (sammanvägt) ska materialutnyttjas.</p> <p>I 2 kap 1§ förordning 2022:1274 om producentansvar för förpackningar (började gälla 2023-01-01) står: I fråga om allt förpackningsavfall är målet att materialåtervinningsgraden ska vara minst 65 procent per år till och med 2029, och därefter minst 70 procent.</p> <p>Myndigheter har skärpt återvinningsmålen sedan vår Avfallsplanen 2015-2023 togs.</p>	<p>Vi ligger på ca xx % insamling av tidningar och förpackningar 22.</p> <p>OBS väntar fort på stat från FTI om 2022</p>	
--	--	---

3.3 Mål

<p>År 2023 ska minst 80% av insamlat matavfall från hushåll och verksamheter skickas till biologisk behandling.</p>	<p>Plockanalys 2022 ger att ca 80% av total mängd matavfall från villahushåll hamnar i gröna påsen, motsvarande siffra för lägenheter är 44%.</p>	
---	---	---

3.4 Mål

<p>Insamlat matavfall i den gröna påsen ska uppnå en renhetsgrad (dvs inga föroreningar som ex fimpar, förpackningar), på 97 %.</p>	<p>Plockanalys 2022 ger följande; villor 98%, lägenheter 90%, hushåll kopplade till underjordsbehållare 92%.</p>	
---	--	---

3.5 Mål

<p>Andelen avfall från återvinningscentralen som behandlas genom deponering ska uppgå till max 5 % av total insamlad avfallsmängd vid återvinningscentralen årligen.</p>	<p>2022 skickades 8% till deponi (exklusive jord- och stenmassor). 421 ton/(5735-569)= 8 %</p> <p>2016 var motsvarande siffra 730 ton/ (5675-578)=14 %, så reduktion av både total mängd och andel av deponifractionen har skett.</p>	
--	---	---

2018 tillkom en gipsfraktion, gips lades tidigare i deponi.

	2012	2016	2018	2019	2020	2021	2022
Andel deponi (ton)	924, 18%	730, 14%	680, 13%	711, 13%	715, 11%	629, 10%	417, 8%
ÄVC tot (ton)	5 161-142*	5 675-578*	6 014-575*	6 317-634*	7 500-812*	6 977-774*	5 728-562*

*exkl konstruktionsmaterial

Åtgärder	Fokus	Tidplan	Kommentar vid måluppföljning	Ansvar	Bedömning
a) Se över fastighetsnära insamling av grovavfall	Undersöka möjligheten till ökad för- och eftersortering	2016	Den årliga grovavfallskampanjen avslutades 2018 eftersom den stred mot sorteringskraven.	TN/AV	●
b) Införa matavfallsinsamling	<ol style="list-style-type: none"> Fullfölja införandet av matavfallsinsamling Informera om vikten av att sortera rätt Utreda omlastning kärlavfall Arbeta med att säkerställa kvaliteten på insamlat matavfall Uppföljning av matavfallsinsamling 	2015–2016 fullföljs införandet, därefter kontinuerligt arbete, som en del av driften.	<ol style="list-style-type: none"> Klart Sker kontinuerligt Omlastningen är nu inte längre beroende av en driftsäker komprimator. Kvaliten är OK Sker kontinuerligt, undersöker också separat matavfallsinsamling med papperspåsar 	TN/AV	●
c) Införa differentierad avfallstaxa	– Utveckla miljöstyrning i avfallstaxan.	2016–2017 och därefter kontinuerligt	Klart och utvecklas kontinuerligt	TN/AV	●
d) Se över bonus/malus system	– Utreda möjlighet till bonus/malus system på återvinningscentralen för att öka fraktionernas renhet	I nästa upphandling	Ej prioriterat då fraktionsrenheten är OK. Mottagaren Stena Recycling reklamerar väldigt få lass.	TN/AV	●
e) Utreda insamling av förpackningar och returpapper	<ol style="list-style-type: none"> Utveckla insamlingen av förpackningar och tidningar (fler och rena återvinningsstationer) Utreda fastighetsnära insamling (insamling som sker på eller i direkt anslutning till den fastighet där avfallet uppkommit) Gott samarbete med FTI AB 	Kontinuerligt arbete, men utredning senast 2018	<ol style="list-style-type: none"> Samarbete sker med FTI gällande tex städning av åvs. Att få till lämpliga ytor för fler återvinningsstationer har varit svårjobb. Utredning av FNI med fyrfackskärl är utrett i remiss Dnr TN18/43. Förvaltningen ansåg att kommunen då inte var redo att införa detta. Kommunen har ett mycket bra samarbete med FTI 	TN/AV	●
f) Utveckla fraktionsindelning på Skå återvinningscentral	– Se över textil-, plast-, fett- och gipsfraktion med flera	2017–2020	Hårdplast och gipsfraktion klart. Separat fettfraktion på ÅVC tror vi inte på. Textilfraktion kommer vi titta närmare på	TN/AV	●
g) Återföra näringsämnen från små avloppsanläggningar till produktiv åkermark	– Ställa krav i upphandling på att näringsämnen ur utsorterade fraktioner från små avloppsanläggningar ska återföras till produktiv åkermark i så lång utsträckning som möjligt	I nästa upphandling och kontinuerligt	Allt slam hamnar i dagsläget på åkermark	TN/AV	●
h) Se över fastighetsnära insamling av trädgårdsavfall	– Undersöka möjligheten till fastighetsnära insamling av trädgårdsavfall	Inför nästa upphandling	Togs ej med i upphandling 2018.	TN/AV	●
i) Införa källsortering i kommunens egna verksamheter	– Möjliggöra källsortering i kommunens egna verksamheter	2016–2020	I kommunhuset har AV själva varit engagerade, hur det ser ut i alla andra verksamheter är oklart	TN/Fast	●
j) Undersöka plats för upplag av schaktmassor	– Undersöka var i kommunen schaktmassor från Ekerö kommun och koncernens markarbeten kan placeras.	2016	Oklart	TN/Ex	●
k) Se över insamlingsplatser för toalettavfall från småbåtar	– Utreda insamlingsplatser för toalettavfall från småbåtar.	2016	Ingen insats	TN/Ex	●
l) Ta fram rutin för hantering av avfall som uppkommer inom kommunens egna verksamheter	– Ta fram rutin och strategi för hur t.ex. bygg- och rivningsavfall, schaktmassor, sopsand ska omhändertas inom kommunens egna verksamheter.	2016–2020	Ingen insats	TN/Ex	●
m) Återföra näringsämnen i avloppsslam till produktiv åkermark	– Avloppsslam ska återföras till produktiv åkermark i så lång utsträckning som möjligt.	Kontinuerligt	Allt slam hamnar på åkermark		●

Målområde 4 - Minimerad påverkan på hälsa och miljö

Målområdet **Minimerad påverkan på hälsa och miljö** omfattar att minska avfallets och avfallshanteringens farlighet samt att skapa goda förhållanden för den som hämtar och tar emot avfall. Även minskad nedskräpning bidrar till minskad miljöpåverkan.

4.1 Mål

Mängden farligt avfall och elavfall i kärlavfallet, per hushåll och vecka, ska minska jämfört med 2012 års nivå. ⁶	Vid de plockanalyser som gjorts 2012, 2018 och 2022 har mängden farligt avfall genomgående varit mycket lågt.	
---	---	---

4.2 Mål

Antalet installerade sopkorgar på allmän plats ska öka från och med 2014. ⁷	Antalet sopkorgar/ papperskorgar från 2014 har ökat med 73 st till nuvarande 198 st.	
--	--	---

⁶ Följs upp med hjälp av plockanalys. 2012 (basår) var mängden farligt avfall 0,024 kg/hushåll och vecka samt elavfall (inkl. batterier) var 0,05 kg/hushåll och vecka. 2022 låg siffrorna 0-0,02 för FA 0,06-0,12 för elavfall.

⁷ Utemiljö har antalet sopkorgar definierat i skötselavtalet (TFU11).

Åtgärder	Fokus	Tidplan	Kommentar vid måluppföljning	Ansvar	Bedömning
a) Utveckla insamling av farligt avfall	<ul style="list-style-type: none"> - Genomföra specifik informationsinsats om kommunens Miljöbox och farligt avfall - Inventera och utveckla insamling av farligt avfall från flerbostadshus/föreningar - Utredda mindre uppsamlingsplatser 	2018-2020	Ej prioriterad eftersom befintlig insamling av FA fungerar bra. Enligt plockanalys från 2022 fanns tex inget FA alls i restavfallet från villahushåll.	TN/AV	
b) Ställa krav på förnybara drivmedel	Vid upphandling av drift-entreprenad ställa krav på förnybara drivmedel för fordon	I nästa upphandling	Eftersom det inte finns sådana tankställen på Ekerö blev det svårt. Nu körs på diesel med inblandning av HVO.	TN/AV	
c) Utbilda insamlings- och hanteringspersonal	Ställa krav på regelbunden utbildning inom avfallshantering och miljö i nästa upphandling	I nästa upphandling		TN/AV	
d) Förbättra arbetsmiljö för avfallspersonal	<ul style="list-style-type: none"> - Samverka med privata utförare - Säkerställa god tillgänglighet hos nya små avlopp genom samarbete med Miljökontoret 	Kontinuerligt	1. Sker kontinuerligt genom tex kärllanvisningar.	TN/AV	
e) Arbeta för att minska nedskräpning	<ul style="list-style-type: none"> - Installera fler sopkorgar - Rationalisering av sopkorgar 	Kontinuerligt	Antalet sopkorgar/ papperskorgar från 2014 har ökat med 73 st till nuvarande 198 st.	TN/AV	
f) Undersöka plats för snö- och grusupplag	Undersöka var i Ekerö kommun snö- och grusupplag kan lokaliseras	2017	Mellanlagring kommer att ske på en del av fastighetsbeteckning Tråkvista 22:1 som ligger i närheten av befintligt ÅVS samt serviceboende i jungfrusundsvägen /Skärvik Efter vintersäsong kommer vi att transportera bort allt material till deponi utanför Ekerö kommungräns. /Duraid	TN/väg	
g) Utredda tankstation för biogas	<ul style="list-style-type: none"> - Utredda möjlighet till tankstation för biogas i Ekerö kommun - Samordnas med energiplan 	2018-2020	Ingen insats	TN/Ex	
h) Inventera nedlagda deponier	<ul style="list-style-type: none"> - Inventera och riskbedöma nedlagda deponier 	2018-2022	- Chef på Miljöenheten 2022 anger att det är oklart vad som menas med inventering/ riskbedömning. Status är att kommunen vet var kända deponier finns och deras utbredning. Eventuellt är de riskklassade utifrån kända fakta.	KS/MHK	
i) Beakta farligt avfall hos företag	<ul style="list-style-type: none"> - Vid tillsyn av företag särskilt beakta hanteringen av farligt avfall 	Kontinuerligt	Skjer kontinuerligt vid tillsyn	MN/MHK	
j) Uppströmsarbete för arbete med slam	<ul style="list-style-type: none"> - Informationsinsats i samarbete med kommunen 	2018	Ingen samordnad information har skett	EV/RV	

Bilaga 6

Nedlagda deponier i Ekerö kommun

1 Inledning

I denna bilaga redovisas uppgifter om nedlagda deponier inklusive en bedömning av risken för olägenheter för människors hälsa eller miljön som de kan medföra.

Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2020:6 anger att för varje deponi bör det åtminstone finnas uppgifter om namn och plats i en avfallsplan. Även uppgifter om det avfall som har deponerats bör redovisas om de är tillgängliga.

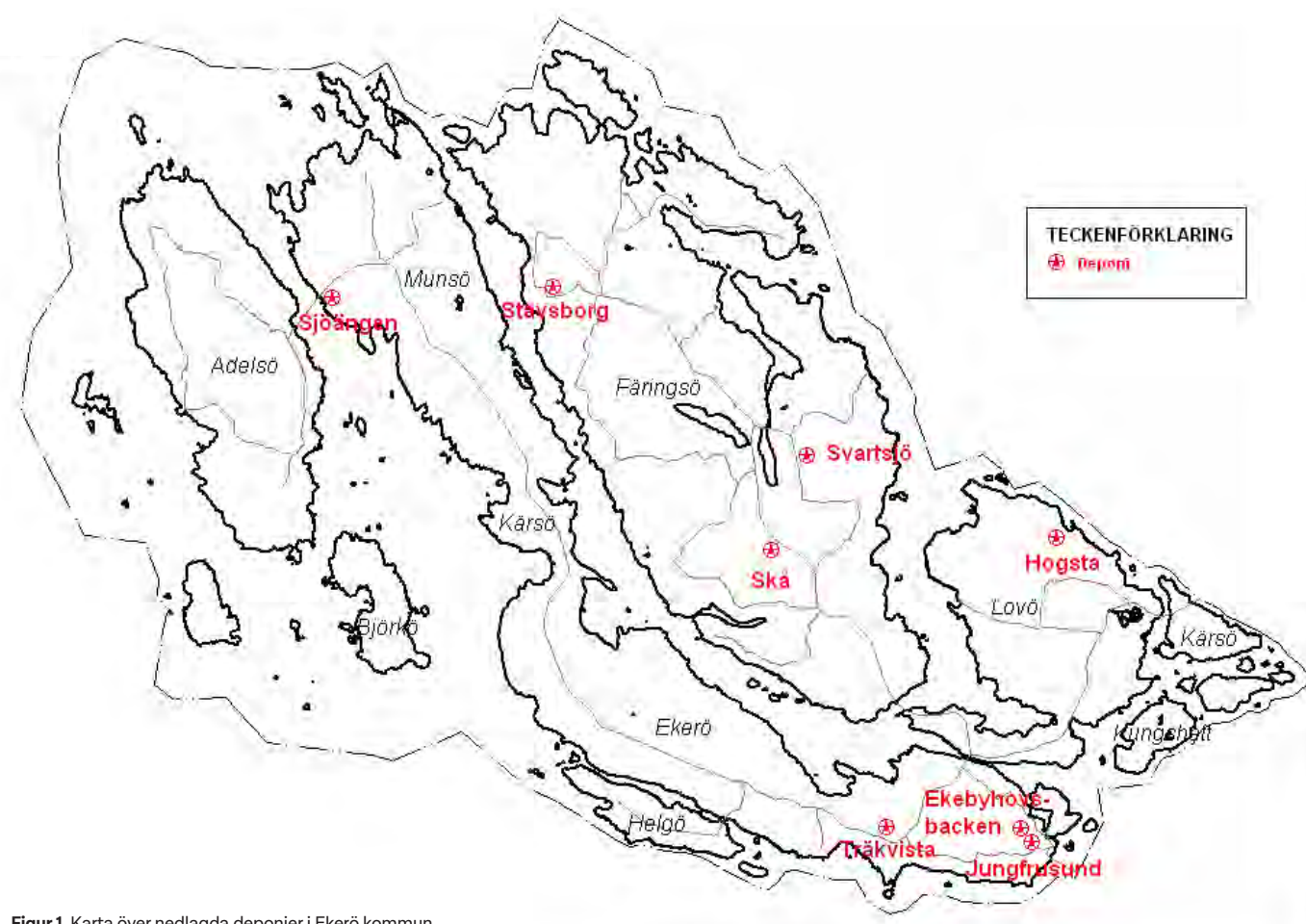
2 Genomförd identifiering och riskhantering

Länsstyrelsen i Stockholms län genomförde under 1990-talet en kartläggning av nedlagda deponier i regionen, vilken redovisas i en rapport¹.

För de identifierade deponierna genomfördes en översiktlig riskklassning. Klassningen följer den fyrgradiga indelningsgrund som användes för kartering av äldre upplag².

1. Mätningar, undersökningar samt åtgärder behövs
2. Mätningar och undersökningar bör utföras för senare ställningstagande
3. Begränsade åtgärder behövs
4. Inga åtgärder behövs

I Ekerö kommun finns åtta nedlagda och avslutade deponier, se Figur 1. Länsstyrelsen har konstaterat att fortsatt arbete med de nedlagda deponierna ska hanteras inom ramen för kommunens arbete med avfallsplanering³.

Figur 1 Karta över nedlagda deponier i Ekerö kommun.

¹ Länsstyrelsens Rapport 1993:14, Miljöpåverkan från avfallsanläggningar.

² Naturvårdsverkets rapport 3164, Kartering av äldre avfallsupplag.

³ Länsstyrelsens rapport: Regionalt program för efterbehandling av förorenade områden i Stockholms län 2015-2017

3 Resultat av identifiering och riskklassificering

I Tabell 1 redovisas de nedlagda deponier som identifierats i Ekerö kommun. Jungfrusund och Skå klassades översiktligt av länsstyrelsen till grupp 2.

Sammanfattningsvis har det bedömts att det enda upplaget i Ekerö kommun med behov av åtgärder är Skå.

Föreslagen åtgärd var uppföljning med kontrollprogram. Upplaget i Jungfrusund kommer att under planperioden undersökas noggrannare med avseende på om eventuella åtgärder/kontrollprogram kan komma att behövas.

Namn	Fastighetsbeteckning	Avfallstyp	Verksamhetsutövare	Kontroll	Översiktlig klassning	Riskklassning enligt MIFO	Kommentar
Jungfrusund	Ekebyhov 3:1	<ul style="list-style-type: none"> Hushållsavfall Industriavfall 	Ekerö kommun	Ingen kontroll	2	-	Avslutad Föreläggande från Länsstyrelsen om provtagning finns (se målområde 4)
Sjöängen	Munsö-Bona 1:1 m.fl.	<ul style="list-style-type: none"> Schaktmassor 	-	Ingen kontroll	-	-	Avslutad
Skå	Skå-Väsby 4:2	<ul style="list-style-type: none"> Hushållsavfall Latrin Avvattnat avloppsslam 	Ekerö kommun	Kontrollprogram	2	-	Avslutad och sluttäckt
Tråkvista	Tråkvista 1:276	<ul style="list-style-type: none"> Schaktmassor 	-	Ingen kontroll	-	-	Avslutad
Hogsta	Hogsta 4:1	<ul style="list-style-type: none"> Schaktmassor 	-	Ingen kontroll	-	-	Avslutad
Stavsborg	Stav 15:1	<ul style="list-style-type: none"> Hushållsavfall Industriavfall 	Ekerö kommun	Ingen kontroll	4	-	Avslutad
Svartsjö	Svartsjö 1:2	<ul style="list-style-type: none"> Hushållsavfall Industriavfall 	Ekerö kommun	Ingen kontroll	3	-	Avslutad
Ekebyhovsbacken	Ekebyhov 1:528	<ul style="list-style-type: none"> Schaktmassor 	-	Ingen kontroll	-	-	Avslutad

Tabell 1 Sammanställning över nedlagda deponier i Ekerö kommun.